

Літаратура і Мастацтва

ВЫДАЕЦА
3 1932 г.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЎЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 25 (2759)

Пятніца, 20 чэрвеня 1975 г.

Цана 8 кап.

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР

Аб прысваенні акадэміку Акадэміі навук Беларускай ССР Атраховічу К. К.
(Кандрату Крапіве) звання Героя Сацыялістычнай Працы

За выдатныя заслугі ў развіцці навукі і культуры прысвоіць акадэміку Акадэміі навук Беларускай ССР Атраховічу Кандрату Кандратавічу

(Кандрату Крапіве) званне Героя Сацыялістычнай Працы з уручэннем яму ордэна Леніна і залатога медаля «Сerp і Молат».

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР **М. ПАДГОРНЫ.**
Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР **М. ГЕАРГАДЗЕ.**

Масква, Крэмль, 16 чэрвеня 1975 г.

Паведамленне Цэнтральнай выбарчай камісіі

па выбарах у Вярхоўны Савет БССР

Аб выніках выбараў у Вярхоўны Савет Беларускай ССР дзевятага склікання

У нядзелю, 15 чэрвеня 1975 года, адбыліся выбары ў Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

Выбары дэпутатаў у вышэйшы орган дзяржаўнай улады рэспублікі праходзілі на завяршальным этапе выканання гістарычных рашэнняў XXIV з'езда КПСС і заданняў дзевятай пяцігодкі, у абстаноўцы высокай палітычнай і працоўнай актыўнасці савецкіх людзей, выкліканай святкаваннем 30-годдзя Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне і шырока разгорнутым сацыялістычным спаборніцтвам за дастойную сустрэчу XXV з'езда КПСС.

У ходзе выбараў працоўныя рэспублікі з новай сілай прадэманстравалі маналітнае адзінства і згуртаванасць вакол Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і яе ленинскага Цэнтральнага Камітэта, Палітбюро ЦК КПСС, сваю непакісную рашучасць і надалей самааддана змагацца за ажыццяўленне велічных планаў камуністычнага будаўніцтва. Галасуючы за кандыдатаў блоку камуністаў і беспартыйных, рабочыя, калгаснікі, інтэлігенцыя — усе выбаршчыкі выказалі гарачае адабрэнне і аднадушную падтрымку ўнутранай і знешняй палітыкі КПСС і Савецкай дзяржавы, накіраванай на ўмацаванне магучнасці нашай сацыялістычнай Радзімы, далейшае павышэнне дабрабыту савецкіх людзей, умацаванне справы міру і сацыяльнага прагрэсу на зямлі.

Выбары ўсюды прайшлі арганізавана, пры высокай актыўнасці выбаршчыкаў, выліліся ў сапраўднае свята сацыялістычнай дэмакратыі.

Цэнтральная выбарчая камісія падвяла канчатковыя вынікі выбараў па рэспубліцы і разгледзела пратаколы, прадстаўленыя ўсім 430 акруговымі выбарчымі камісіямі па выбарах у Вярхоўны

Савет Беларускай ССР. Выбары ва ўсіх выбарчых акругах праведзены ў поўнай адпаведнасці з патрабаваннямі Канстытуцыі БССР і Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Савет Беларускай ССР.

У спісы выбаршчыкаў для выбараў было ўнесена 6.214.142 чалавекі. У галасаванні прынялі ўдзел 6.213.806 выбаршчыкаў, або 99,99 працэнта. Ва ўсіх 430 выбарчых акругах за кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР галасавала 6.211.460 чалавек, што складае 99,96 працэнта ад колькасці выбаршчыкаў, якія ўдзельнічалі ў галасаванні. Супраць кандыдатаў у дэпутаты галасавала 2.346 выбаршчыкаў, або 0,04 працэнта.

Ва ўсіх выбарчых акругах па выбарах у Вярхоўны Савет БССР кандыдаты, якія балаціраваліся, атрымалі абсалютную большасць галасоў і выбраны дэпутатамі.

Цэнтральная выбарчая камісія на сваім пасяджэнні 18 чэрвеня разгледзела матэрыялы па кожнай акрузе і на падставе артыкула 38 Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Савет БССР зарэгістравала выбраных дэпутатаў у Вярхоўны Савет Беларускай ССР дзевятага склікання па ўсіх выбарчых акругах.

У Вярхоўны Савет Беларускай ССР выбрана 430 дэпутатаў. У ліку выбраных дэпутатаў 113 рабочых, або 26,3 працэнта, 103 калгаснікі, або 24,0 працэнта, а ўсяго рабочых і калгаснікаў 216 чалавек, або 50,3 працэнта. Сярод дэпутатаў — 301 член і кандыдат у члены КПСС, або 70,0 працэнта, 129 беспартыйных, або 30,0 працэнта, 159 жанчын, або 37,0 працэнта, 71 дэпутат ва ўзросце да 30 гадоў, або 16,5 працэнта, 52 члены ВЛКСМ, або 12,1 працэнта. З агульнай колькасці выбраных дэпутатаў 327 чалавек, або 76,0 працэнта не з'яўляліся дэпутатамі Вярхоўнага Савета рэспублікі мінулага склікання.

Прыбыццё дэлегацыі Беларускай ССР

КІЕУ, 17. (БЕЛТА). У горад-герой на Дняпры для ўдзелу ў Днях літаратуры і мастацтва Савецкай Беларусі ва Украінскай ССР прыбыла афіцыйная дэлегацыя Беларускай ССР на чале з сакратаром ЦК КПБ А. Т. Кузьміным.

У аэрапорце Жуляны дэлегацыю сустрэкалі кандыдат у члены Палітбюро ЦК КП Украіны, сакратар ЦК Кампартыі Украіны В. Е. Маланчук, намеснік Старшынні Савета Міністраў УССР П. Т. Транько, загадчык аддзела культуры ЦК КП Украіны Н. Г. Ішчанка, міністр культуры УССР А. К. Раманюк і іншыя.

Гацям былі паднесены кветкі.

Кіеў, 17 чэрвеня. Хлеб-соль дарогім гасціям.

Тэлефота І. Юдаша. (БЕЛТА).

18 чэрвеня ў Цэнтральным Камітэце Кампартыі Украіны ў цёплай, сяброўскай абстаноўцы адбылася сустрэча членаў і кандыдатаў у члены Палітбюро ЦК Кампартыі Украіны з дэлегацыяй Беларускай ССР на чале з сакратаром ЦК Кампартыі Беларусі А. Т. Кузьміным, якая прыбыла ў Кіеў у сувязі з правядзеннем Дзён літаратуры і мастацтва.

Член Палітбюро ЦК КПСС, першы сакратар ЦК Кампартыі Украіны У. В. Шчарбіцкі сардэчна вітаў гасцей з брацкай рэспублікі. Мы, сказаў ён, шчыра радуемся прыезду дэлегацыі літаратуры і мастацтва Беларускай ССР, бачым у маючым адбыцця свядзе культуры яшчэ адно пралёценне непарушнай дружбы і адзінства ўсіх савецкіх народаў, перамогі ленинскай нацыянальнай палітыкі партыі.

Працоўныя Савецкай Украіны пралёлюць самыя шчырыя пачуцці глыбокай любові і павагі да беларускага народа, з якім нас аб'ядноў-

творчых саюзаў на новабудуючых рэспубліцы, садружнасці паміж мастацкімі і творчымі калектывамі, аб творчых справах і дзейнасці культуры перад рабочымі і калгаснікамі.

На аснове далейшага збліжэння і ўзаемаўзабагачэння культур усіх брацкіх рэспублік паглыбляецца працэс інтэрнацыяналізацыі духоўнага жыцця народа. Традыцыйным стала на Украіне

СУСТРЭЧА Ў ЦК КАМПАРТЫІ УКРАЇНЫ

ваюць агульнасць гістарычнага лёсу, бескарыслівага брацкага ўзаемадапамога ў барацьбе і працы, адзінства марксісцка-ленинскай ідэалогіі, высокіх камуністычных ідэалаў. Наш народ ведае і высокая цэніць вялікія дасягненні Беларускай ССР у гаспадарчым і культурным будаўніцтве. Лёс двух нашых народаў, усіх народаў нашай вялікай сацыялістычнай Радзімы, непарушна звязаны з лёсам вялікага рускага народа, якога па яго гістарычнай ролі, укладу ў справу будаўніцтва камунізму, па яго духоўнаму багаццю, стойкасці і іншых выдатных рысах мы з поўным правам называем нашым старэйшым братам.

Тав. У. В. Шчарбіцкі расказаў членам дэлегацыі аб становішчы спраў у рэспубліцы, дзе, як і ва ўсёй краіне, пагуе добрая, творчая і дзелавая абстаноўка. Працоўныя Украіны аднадушна падтрымліваюць унутраную і знешнюю палітыку партыі, плённую шматгранную дзейнасць ЦК, яго Палітбюро, Генеральнага сакратара ЦК КПСС таварыша Л. І. Брэжнева.

Работнікі прамысловасці рэспублікі імкнуцца датэрмінова, у верасні гэтага года, выканаць Дырэктывы XXIV з'езда КПСС па прыросту агульнага аб'ёму прамысловай вытворчасці і даць за пяцігодку звыш плана прадукцыі на суму каля 6,5 мільярда рублёў. Працаўнікі сельскай гаспадаркі, партыйныя, савецкія і сельскагаспадарчыя органы настойліва працуюць над тым, каб выканаць дзяржаўныя планы і сацыялістычныя абавязальнасці, даць Радзіме больш збожжа, мяса, малака і іншых прадуктаў. Расце дабрабыт насельніцтва. Радуецца новым даследаваннямі і адкрыццямі вучоныя, сваімі дасягненнямі літаратары, мастакі, работнікі мастацтваў.

Вялікае месца ў гутарцы занялі пытанні культурнага будаўніцтва, партыйнага кіраўніцтва развіццём літаратуры і мастацтва ў святле рашэнняў XXIV з'езда КПСС, пастаноў Цэнтральнага Камітэта па пытаннях культуры.

Тав. У. В. Шчарбіцкі гаворыць аб мацнеючых сувязях літаратуры і мастацтва з жыццём, з практыкай камуністычнага будаўніцтва, аб вялікай шэфскай рабоце

правадзене ў савецкіх фестываляў мастацтваў. Ва ўсіх абласцях рэспублікі прайшлі Дні брацкіх літаратур.

Працоўныя Украіны, падкрэсліў тав. У. В. Шчарбіцкі, добра ведаюць, любяць і цэняць культуру брацкага беларускага народа. За гады Савецкай улады ў УССР выйшла 158 назваў твораў беларускай мастацкай літаратуры агульным тыражом звыш 6 мільёнаў экзэмпляраў. На Украіне за апошні час пачынаюць рад вядомых беларускіх артыстаў і мастацкіх калектываў, выступленні якіх былі высока ацэнены грамадствам рэспублікі.

Новыя сустрэчы з дзеламі культуры Беларускай ССР, несумненна, прынесуць вялікую радасць працоўным Украіны, натхняць іх на новыя дасягненні ў імя нашай сацыялістычнай Радзімы. З вялікай цікавасцю ўсе мы чакаем гэтых сустрэч.

У заключэнне тав. У. В. Шчарбіцкі ад імя ЦК Кампартыі Украіны, Прэзідыума Вярхоўнага Савета і ўрада рэспублікі падзякаваў ЦК Кампартыі Беларусі, Прэзідыуму Вярхоўнага Савета і Савету Міністраў БССР за іх згоду правесці на Украіне Дні літаратуры і мастацтва, ён падкрэсліў, што гэта свята будзе садзейнічаць умацаванню пачуцця самі адзінай, далейшаму збліжэнню і ўзаемаўзабагачэнню брацкіх культур.

Кіраўнік дэлегацыі Беларускай ССР А. Т. Кузьмін, які выступіў затым падзякаваў за цёплую сустрэчу і цікавую, змястоўную гутарку, расказаў аб становішчы спраў у рэспубліцы, адзначыў, што Дні літаратуры і мастацтва будучы садзейнічаць далейшаму ўмацаванню дружбы і адзінства народаў нашай шматнацыянальнай Радзімы, азнаямленню працоўных Украіны з дасягненнямі культуры брацкага беларускага народа.

На сустрэчы прысутнічалі члены і кандыдаты ў члены Палітбюро ЦК Кампартыі Украіны Н. М. Барысенка, І. С. Грушэцкі, І. К. Лутан, А. П. Ляшко, В. А. Салагуб, А. А. Цігарэнка, В. Е. Маланчук, В. В. Федарчук, а таксама намеснік Старшынні Савета Міністраў УССР П. Т. Транько, першы сакратар Кіеўскага гаркома партыі А. П. Батвін.

БЕЛТА.

НАША СІЛА У ДРУЖБЕ НАРОДАУ

Адкрыццё Дзён літаратуры і мастацтва Беларускай ССР ва Украінскай ССР

Гасцінна расчыніў свае залатыя вароты сваё шчодрое сэрца перад пасланцамі сінявокай Беларусі горад-герой, горад-працаўнік Кіеў. Яго лепшыя канцэртныя залы, сцэнічныя пляцоўкі, выставачныя павільёны, кінатэатры прадстаўлены ў гэтыя дні прафесіянальным і самадзейным калектывам, майстрам сцэны, вядомым спевакам, пісьменнікам, кампазітарам, мастакам і кінематаграфістам брацкай рэспублікі.

У светлае хваляючае свята выдзілася ўрачыстае адкрыццё Дзён літаратуры і мастацтва Беларусі, якое адбылося вечарам 18 чэрвеня ў самай вялікай канцэртнай зале Кіева — у Палацы культуры «Україна».

На ўрачыстым вечар прыбылі член Палітбюро ЦК КПСС, першы сакратар ЦК Кампартыі Украіны У. В. Шчарбінін, старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета УССР І. С. Грушэцкі, старшыня Савета Міністраў УССР А. П. Ляшко і іншыя кіраўнікі партыі і ўрада рэспублікі, прадстаўнікі партыйных, савецкіх і грамадскіх арганізацый, кіраўнікі творчых саюзаў, вядомыя дзеячы літаратуры і мастацтва, перадавікі вытворчасці. Месцы ў прэзідыуме займаюць члены афіцыйнай дэлегацыі Беларускай ССР на чале з сакратаром ЦК Кампартыі Беларусі А. Т. Кузьміным, а таксама вядомыя беларускія пісьменнікі, кампазітары, мастакі, кінематаграфісты, майстры мастацтваў, якія прымаюць удзел у свяце беларускай культуры.

Кароткім уступным словам

ўрачысты вечар адкрывае старшыня рэспубліканскага аргкамітэта, намеснік старшыні Савета Міністраў УССР П. Т. Траўко. Вяліка гучаць дзяржаўныя гімны ССР, БССР і УССР. Слова атрымлівае сакратар ЦК Кампартыі Украіны В. Е. Малапчук.

З пачуццём вялікай радасці і гарачай любові мы вітаем прадстаўнікоў праўдлівага, таленавітага беларускага народа на зямлі Савецкай Украіны, гаворыць ён. Мы па праўду можам сказаць, што Дні літаратуры і мастацтва Савецкай Беларусі — гэта свята непаўторнай дружбы нашых народаў, гэта яшчэ адно яркае сведчанне перамогі ленінскай нацыянальнай палітыкі КПСС.

Плён брацкай дружбы, песнага аднаўлення ўсіх савецкіх народаў мы бачым у магутным камуністычным поспеху шматнацыянальнай сацыялістычнай Айчыны. Непарушымі ніжэй эканамічнага, навуковага, культурнага супрацоўніцтва звязаны паміж сабой усе савецкія рэспублікі.

І ў гады вайны, і ў цяжкі аднаўленчы перыяд усе народы савецкай краіны падавалі адзін аднаму руку брацкай дапамогі, разам узнімалі з поспеху разбураныя гарады і вёскі.

Нашы народы, гаворыць далей прамоўца, ганарача тым, што іх аб'ядноўваюць даўняя дружба і плёнае супрацоўніцтва ў сферы духоўнага жыцця. Працоўным Савецкай Украіны блізка і дарагія імёны выдатных дзеячаў культуры

брацкай Беларусі Янкі Купалы, Якуба Коласа, Пётруся Броўкі, Максіма Танка, Івана Мележа і многіх, многіх іншых. Дружалюбныя сувязі брацкіх культур, несумненна, знойдуць свой дастойны працяг і ў час нашага знаходжання на гасціннай украінскай зямлі. Дні літаратуры і мастацтва Савецкай Беларусі паслужаць далейшаму збліжэнню і ўзаемаўбагачэнню брацкіх сацыялістычных культур, росквіту духоўнай культуры ўсяго савецкага народа.

Кожны дзень набліжае нас да чарговага XXV з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Можна з упэўненасцю сказаць, што працоўныя нашых рэспублік, як і ўсе савецкія людзі, уносяць дастойны ўклад у агульную справу камуністычнага будаўніцтва.

Ад Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Украіны, Прэзідыума Вярхоўнага Савета і ўрада УССР В. Е. Малапчук падносіць беларускай дэлегацыі вазу з сілуетам У. І. Леніна.

Ад імя рабочага класа і калгаснага сялянства рэспублікі з цёлымі словамі прывітання да ўдзельнікаў Дзён звярнуліся токар заводу «Арсенал» імя У. І. Леніна, Герой Сацыялістычнай Працы В. П. Шчарбіна і кіраўнік аддзялення саўгаса «Бучанскі» Кіеўскай вобласці, Герой Сацыялістычнай Працы А. Ф. Шаўчэнка. Яны гаварылі аб поспехах сваіх калектываў, аб усе маючым плённым супрацоўніцтве працоўных калектываў Беларусі і Украіны, аб непаўторнай дружбе брацкіх

КІЕУ. Цэнтральная магістраль сталіцы Украіны — Крашчацін. Фота Ю. МАСЕНЖНІКА. (РАТАУ).

ВЕЧНАЯ ЛЮБОЎ, ГЛЫБОКАЯ ЎДЗЯЧНАСЦЬ

Кіеў, 18 чэрвеня. (БЕЛТА). Школі не выпуць кветкі ля падпояжкі помніка Уладзіміру Ільічу Леніну, што ўзвышаецца ў цэнтры сталіцы Украіны.

Сёння да гэтага свяшчэннага месца прыйшлі члены афіцыйнай дэлегацыі Беларускай ССР, якая прыбыла для ўдзелу ў Днях літаратуры і мастацтва БССР на Украіне, удзельнікі дзён — майстры мастацтваў, пісьменнікі, кампазітары, мастакі, кінематаграфісты.

Перад помнікам — артысты Дзяржаўнага народнага хору БССР, аб'яднанага хору Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, тэлебачання і радыё. У іх выкапанні гучыць велічная песня аб Леніне С. Тулікава.

Сакратар ЦК КП Беларусі А. Т. Кузьмін, які ўзначальвае дэлегацыю нашай рэспублікі, і намеснік Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР У. Е. Лабанок ля падпояжкі помніка ўстапаўляюць кошык з чырвонымі гваздзікамі. Над Крашчацінам плыве «Песня аб Радзіме» І. Дунаеўскага.

Адсюль пасланцы Беларусі накіраваліся на высокі бераг Дняпра ў парк Вечнай славы, дзе ўстаноўлены абеліск ля магілы Невядомага салдата. Уздоўж журботнай алеі, што вядзе да абеліска, пахаваны савецкія воіны, якія загінулі ў баях з нямецка-фашысцкімі захопнікамі.

Гучаць «Летуценні» Шумана

ў выкапанні Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капэлы БССР. Члены дэлегацыі Беларусі ўсклалі ля Вечнага агню вянок, ушанавалі міхутаў маўчання памяць загінуўшых герояў.

На цырымоніі ўскладання прысутнічалі прадстаўнікі партыйных, савецкіх і грамадскіх арганізацый Украіны і яе сталіцы.

У гэты ж дзень беларускія пісьменнікі ўсклалі кветкі да помнікаў А. С. Пушкіну, Т. Р. Шаўчэнку, І. Я. Франку, Лесі Украінцы.

Кампазітары нашай рэспублікі ўсклалі кветкі да помніка М. В. Лысенку.

савецкіх народаў, іх культур — магутнай крыніцы ўсіх перамог нашай вялікай Радзімы.

— Калі брат падае руку брату, душа адклікаецца самым запаветным, калі песня, як сястра, сустракаецца з песняй, нараджаецца новая цудоўная мелодыя, — сказаў у сваім выступленні лаўрэат Ленінскай прэміі пісьменнік А. Т. Гапчар. — Імёна гэта адбываецца цяпер: бо ад вашых светлых навуковых зэр ужо ўзнялася і зашчылілася над Украінай вясеўка вашага мастацтва, ужо ўсе мы ўступаем у салаўіную атмасферу выдатнага свята творчасці, і ў сувязі з гэтым усім сэрцам вітаем вас, нашых сяброў і пабрацімаў, слаўных сыноў і дачок роднай нам Беларусі.

«Сінявокая сястра Украіны» — так калісьці назваў наш паэт вашу рэспубліку, і да гэтага пяшчотнага вобраза могуць дабавіцца цяпер яшчэ і тыя суровыя каштоўнасці, якія само жыццё вычаканіла ў гадзіны ліхалецця, у гады гора і выпрабаванняў, калі перад светам змучаная і знішчэная, стала ў велічы свайго подзвігу рэспубліка-партызанка — тая, чыя жыццёвая стойкасць перад ворагам, здавалася, перавысіла міжчу чалавечых магчымасцей, тая, чыя любоў да Айчыны, вернасць ленінскаму саюзу народаў праявілі сябе з небывалай, легендарнай сілай.

Вы прынеслі нам тое лепшае, працягваў А. Т. Гапчар, што стварыў за стагоддзі і цяпер стварае ваш таленавіты народ, — яго духоўныя скарбы, багацце яго мастацкага мыслення, эстэтычныя чары мелодыі і пластыкі. Усё гэта, мы ўпэўнены, знойдзе сардэчны водгук у нас, нашых чытачоў і глядачоў. І мы жадаем вам натхнення, жадаем усяму беларускаму народу новых поспехаў у стварэнні будучыні.

На трыбуне кіраўнік афіцыйнай дэлегацыі БССР, сакратар ЦК КПБ А. Т. Кузьмін.

— Цудоўны горад-герой Кі-

еў, слаўная украінская зямля сустрэлі нас шматколернаю фарбай і яркім летнім сонцам, — гаворыць ён. — Але яшчэ ў большай меры мы адчуваем тут шчодрасць сардэчнасці і гасціннасці ваших цудоўных людзей.

Ад імя Цэнтральнага Камітэта Кампартыі Беларусі, Прэзідыума Вярхоўнага Савета і ўрада рэспублікі А. Т. Кузьмін сардэчна падзякаваў Цэнтральнаму Камітэту Кампартыі Украіны, Прэзідыуму Вярхоўнага Савета і Савету міністраў Украінскай ССР за запрашэнне правесці Дні беларускай літаратуры і мастацтва на Украіне і перадаў украінскаму народу гарачае прывітанне і самыя найлепшыя пажаданні.

Свята дружбы нашых народаў, нашых культур, працягваў ён, праводзіцца ў незвычайнае лета, лета 30-й гадавіны нягаснучай перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне, і цяперашняя сустрэча нібы ўплываецца ў няўвяданыя вянок памяці і падзякі гераічнаму подзвігу савецкіх людзей, дэманструючы магутны, усёбаковы росквіт таго мірнага жыцця, за якое змагаліся, пралівалі кроў сваю сыны і дачкі ўсіх народаў сацыялістычнай Айчыны.

Творчыя справаздачы майстроў любові нацыянальнай культуры, як і юбілейныя агляды працоўных здзяйсненняў, заўсёды ператвараюцца ў нашай савецкай краіне ва ўсеагульнае свята, бо ўсё, што дасягнута працоўнымі кожнай брацкай рэспублікі, — наш агульны поспех, наш агульны здабытак. У іх, гэтых поспехах і дасягненнях, акумуляваны велізарны стваральны магутнасць савецкага грамадскага і дзяржаўнага ладу, гіганцкія магчымасці сацыялістычнай эканомікі, вялікая рэвалюцыйна-пераўтвараючая сіла ідэалогіі марксізму-ленінізму, маральна-палітычнага адзінства народаў ССР.

(Заканчэнне на стар. 7)

КІЕУ. Устапаўляне вянку да помніка У. І. Леніну.

Тэлефота І. ЮДАША. (БЕЛТА).

Максім РЫЛЬСКІ

Я малады і чысты,
За вечнасць маладзей.
Дарога каласіста
Звіваецца, як змей.

Вярбе, як пальме, зозка
Ад роснага галля.
Снявае перанёска,
І пружына зямля.

Сяло ўпаліла пачы:
Стаць дымы ў тарнах.
І весяліць малечу
Гарачай бульбы пах.

Як вестраль, малая
Махнула рукавом...
А пары я не маю
У сьлёзі і за сьлёзі!

Яна за морам сінім.
За борам за старым.
Яна — радня пустыням
Ды бурам лесавым.

Перакладу Р. БАРАДУЛІН.

Васіль ЮХІМОВІЧ

ДВАРЫ ХАТЫНІ

Эзюля кукуе з далёнай вясны.
Дзесь дзяцел грэчыцы на сасне.
А тут... толькі званіць трывожна званы
На нонным двары ў імяне...

Заходзіцца сэрца ад болю —
Яно не забудзе ніколі!

Услончык — старым, ці вады — маладым
Ніхто не падасць з гаспадыня.
Ніякім віхурам не выветрыць дым,
Без хат — у бласмерці Хатыні!

І кроплі ніводнай з крыніцы
Не п'юць ні шпакі, ні сініцы.

Ані жураўля, што ўпіраўся плячом,
Ян стомлены дзядзька, на круш...

І падаюць срэбным і медным дамджом
Манеты з цяпла нашых рук:

Іх, можа, струменьчык вадзіцы
Даноціць малым на гасцінцы?..

Лістовай вятры замятаюць двары,
Не вымесці ж попелу ім!
Жыві, неўміручы народ, і твары,
Зышоўшы з распяцця жывым!

Спытайце ў Хатыні, Бярозы Картузсай,
Ці лёгка на сэрцы ў зямлі беларускай,
Чаму пасівела, матуля,
Ян з песні сьвая эзюля?..

ТЫ СЫН ЗЯМЛІ ГЭТАЙ

У Рачыцы пачую ці ў Бабруйску я,
У Мінску ці то ў вёсачцы лясной, —
Ян сон бярозы, мову беларускую
Я п'ю нагбом і дыхаю вясной.

Ян ластаўна, што ранку не праспала,
Яна звініць, прыветлівая, — ўсім!
Ян дзіваецца яе паднёс Купала,
І Колас сэрцам саграваў сваім.

На вуснаў полымля, на шыі гордыя
Кат намідаў — то зашмарг, то замок.
Навечна
Кожная дачка чацвёртала,
Ці кожны сын чацвёрты
Тут замоўні...

Каму ж, як не жывым, нагаварыцца,
І наспявацца дружнай таланой
За мацяром, бацькою і дружкаю —
За два мільёны й тысяч дзвесце трыццаць
Забітых і спаленых вайной?!

Вяснянка-мова, ластаўка народная,
Цябе з-пад страх не выкурыў нацыст.
Спявай жа ў Маладзечна ты і ў Гродна,
У Гомелі і змрочным Трасцяніцы.

Гняздзішся ад Куршылаў да Эльбрусаў,
Ад берагоў Нявы да Ангары:
Нясучы цябе з радзімы беларусаў
У свет братэрства шырыя слёзы.

ПАСЛЫ

Хай сабе сніжон цярусціць
Налл Нёмка і Сулы —

Пахаджаюць «Беларусы»
І нялючуць, як буслы.

Ясным днём, дасвеццем хмурым
Зяюць колерам зары,
Мнуць у вырай роўным шнурам
На платформах — трантары.

Назаўжды, на вёсны й зімы,
Міма родных ніў, наўпрост
Адплываюць ад Радзімы,
Ад бусліных ціхіх гісэд.

Без плугоў сумуе зерне.
Ручніком сцяліся, шляхі!
Дзесь чанаюць іх майстэрні,
Дзесьці — проста неба дах.

«Клёнат» чуюцца ў улусе,
У станицы, нішлану,
Ходзяць, рупныя, па лузе,
Па пясках і па сняжчу...

Раніцою іх лашчаць промні,
Росы муюць уначы —
Іх спаткаеш на бавоўне,
На гародзе, на бахчы.

Рэды ім, нібы ўраднаю,
Падаляне й крывачкай, —
След усюды панідаюць,
Ян бывала, лычакі!..*

* Лычакі (тур.) — ланці.

ДЗІЧКА

Да лясна падступіць ніва...
Луг — салдацкай стрыжкі...
На Мазыр ідзе імліва
З Мінска пасажырскай.

Над кастром іскрынае знічкі...
Павуцінае рыскі...
А наўсцяж дарогі — дзічкі,
Быццам абеліскі.

Прыпыніўся ля адной з іх
Цеплавос... і рушыў...
Можна, вее тут вайною
Машыністу й грушы?

Зграя карніцаў гайсала
Стараной лясною, —
Не нейтральнаю ўзрастала
Груша ў неспакі.

Прыгадалася навала,
Даўні смак гасцінцаў:
Гарчакімі частавала

Груша мужных мсціўцаў.

Чуйна спалі пры вентунах
У пустой хацінцы,
А на варце груша зноўку —
Партызанскаю слёброўкай
У грубой хусцінцы.

...Шэпча лісцем: «Дзе ты, дружа?
Скуль чакаць на ранку?..»
Рвісты вецер, не абтрушвай
Грушу-партызанку.

За тым сталом з рун ясанні-мінчанкі
Браў і чуваш, і малдаванін браў
Талеру беларускае мачанкі,
Настойну браў — прычасце з дзіўных
траў...

Парок ідзе ад стравы ледзь пачатай:
Згадаўся дом у бацькавым сьле,
Дзе толькі ў святлы смачнае мачанка*
Дымілася духмяна на сталі.

І за мачанку шчыра ўдзячны Мінску-
Табе я ўдзячны, мой вандруны лёс —
Не ў чарку заглядаю і не ў міску,
А ў вочы, нібы ў чысціню нябёс.

Хоць зноў абдымкі аэрапартовы
Нас адаруць, як лісце ад бярозы,
Я тут не госьці, —
Да вас навекі, братове,
Я сэрцам прысябрыўся і прырос.

Перакладу М. ЧАРНЫЯСЬКІ.

* У падсёх вёслах на Украіне гэту
страву называюць мачанкаю.

Іван ДРАЧ

СОНЕЧНЫ ЭЦЮД

Дзе поймам ласку аддае сваю
Пішчотна хмара з белымі плячамі,
Аранжавыя сонцы прадаю
З трывожнымі музычнымі вачамі.

Вось сонца веры — што чысцей, прасцей?
Вось сонца меры — з лейцамі на хрэнах,
Вось сонца смутку, мудрасць прарасце
З яго вяртальна ў залатых накрапах.

Бліскочуць сонцы ў пераліўным сне
Пратуберанцамі сторч галавою.

БРЫГАДЗЕ Загайнага не папашавава з самага ранку. Марасіў дождж — не хацелася выходзіць з вагончыка. Праўда, Загайны казаў: праз гадзіну-другую распагодзіцца, пакуль дабаромся, маўляў, да пікета. Але як ты наедзены, калі ў брыгадзе засталіся, апрача брыгадзіра, толькі кранаўчык Іван Очкус ды Міхась Мазур — шафёр і, як ён гаварыў, «універсальны чорнарабочы»? Дуген Дзярвач, бульдозерыст, ян

той бульдозер ці «гусёк»? «Гусёк» у брыгадзе называлі трантары кран. Анатолю пятаўна ў мехкалоне, а ў брыгадзе Загайнага яго бачаць упернішню. Прыехаў у жыцц новенькім гарнітуры, крэмавай кашулі, чырвоным галштукі, у жоўтых туфлях. Раней, як толькі дамабілізаваўся з арміі, хадзіў у салдацкай форме, але за колькі месяцаў паспеў узбіцца і на дабротнае цывільнае, у якім і накіраваўся ў гэтую ваездку на палес-

— Можна, і не прападзе, — не зусім уноўсена запірачыў Загайны. — Паедзем, толькі як бы замест Дзеркама ваната шафёра...
— На дзень адлушчу, не больш. Заўтра, відаць, экскаватаршчык прыедзе.
Анатоль падыйшлі Дзеркачы боты, кіраваны, з распоратымі халывамі, і куртка. Ад штаноў адмовіўся — кароткія.
У ботах і ў чорнай зашмалываючай куртцы ён меў смешны выгляд, але такім воль і спадаваўся Міхасю.
— Цяпер ты сапраўды нібы да чаго і варты.
— Варты ці не варты, яшчэ пабачыш.
Міхась не стаў распываць значэння яго слоў, бо Загайны загадаў заводзіць машыну.
У прыкрыты брызентам кузаў грузавіка наклалі піветлір, тадаліт, рыдлёўкі, лавы. Машыны ж «начуюць» на трасе — і кран, і экскаватар, і бульдозер. Да пікета кіламетраў пятнаццаць, і цягнуць штовечар усё на базу, а раніцай адіраўляць назад на трасу — няма разліку, лішні клопат, досыць рэйсаў і для брыгаднай машыны, якая перавозіць людзей і дробныя інструменты.
Брыгадная машына — звычайны грузавік з нацягнутай над кузавам брызентавай будкай; ля самай кабіны шырокая лаўка, на якой усім хапае месца. Загайны мог бы сесці ў кабіну, але жадае ехаць з усімі, бо Міхась задурныць галаву сваёй балбатнёй так, што аж мотанна стане...
Пакуль дабіраліся да пікета, дождж перастаў, але цяжкія хмары плавалі так нізка, што ледзь не чапляліся за дрэвы. Зноў пальце... Ды раздумваць не было часу.
Анатоль сеў у кабіну экскаватара і падагнаў яго да пікетнага знака — тут трэба канец катлаван. Іван Очкус надцягнуў кранам жалезабетонныя падножжы і рыгелі, яму дапамагалі Загайны і Міхась: падсоўвалі над няжкімі бнылі сталёвыя петлі, і кран пераносіў іх бліжэй да катлавана.
У арміі Анатолю працаваў на розных машынах, ведаў і экскаватар.

але не так лёгка адразу ўвайсці ў рытм. Дужа хваляваўся. Непакотлі дамытлівы позірк брыгадзіра, злавалі абразлівыя рэплікі неўгамотнага Міхася... Ды лепш не зважаць на іх. Чэрнай сабе паўшом распычаты пясок і аддываў далей. Яма павінна быць чысцейкай і глыбокай — на тры метры — такой вышыні падножжыкі...
Ды раптам у амаль гатовым катлаване палыў грунт, яму так хутка зацягнула мокрым пяском, што коўш не паспяваў выбіраць яго.
Прыбег брыгадзір. Міхась наспяваў пракаментаваць.
— Праекціроўшчыкі скалтурлілі — паставілі пікетны знак наўздагад. Гэта ж мы добра зарабілі, брыгадзір. Паўдня пералівалі з пустога ў парожняе — што запінае ў парад?
Загайны крыкнуў Анатолю:
— Паспрабуй вунь там!.. На колькі нам можна адхіліцца ад праекта? Нават невялічкіе адхіленне трэба ўзгадняць. Няхай, можа, начальнік участка звязваецца з вытворчым аддзелам, а яны ўсё зробіць на сваю рызыку. Вядома, фундамент яны не паставіць, дзе даведзена, толькі адступіць метраў на дзесяць, але строга па лініі, ці, як у іх гавораць, па воці, прыкметнага зігзагу траса не зробіць.
Дно новага катлавана падчысчалі і выраўнівалі рыдлёўкамі Загайны і Міхась. Сценкі не трымаліся, абсыпаліся. Зноў пачаў марасіць дождж. Засыпалі фундамент ўжо ў цёмры. Дождж не сунімаўся, цёмныя хмары шчодро палівалі і без гэтага вільготную зямлю. Ды ніхто і не думаў бегчы ў кабіну ці ў будку брыгаднай машыны, успомнілі пра іх толькі тады, калі Загайны выпер рукавом узмакравы лоб і з палёгкай сказаў: «Ну, досыць...» Сам ён прамок да нігачкі, але, здаецца, не дужа бедаваў. Затое Міхась выкрыкваў з нецярпеннем:
— Давайце, хлопцы, хутчэй! Мые ўжо дрыжкі прабралі. Ды і кішкі марш іграюць. Заказава ў чайной усім па пяць порцыя смажаных грыбоў. А чарка за новенькім. Згода — падміргнуў Анатолю.
— Якая там чарка? — стомлена

Якаў СТАЦЮК

А П А В Я Д А Н Н Е

пры патрэбе замяняў і экскаватаршчыка, неспадзявана злёг — прыступ алендыцыту.
Анатоль Гайдучок звёў плечы, нібы ад холода, хача ў вагончыку было цёпла:
— Давядзецца мне ехаць.
Загайны паглядзеў на яго недаверліва: ці захацацца вадзіцелю легкаваці лезці ў такое балота, у якім абавязкова забрудзіць свае модныя туфлі, ды й начальнік участка наўрад ці пажадае адпусціць свайго шафёра.
Здалося, што Анатолю папашаваў за свае словы: тым больш, за іх ужо схадзіў Міхась — не прануціць вывадку, каб з нагосьці ланціць...
— А ты хопь бачыў, які ён з сабе,

кую трасу. Уласна кажучы, у далёкую дарогу ён і не збіраўся, але ўчора раніцай начальнік участка, выбегшы ад дырэктара мехкалоны, рашуча сказаў: «Паедзены на трасу. Няма часу нам пераапрацаваць».
На рэпліку Міхася Анатолю адказаў наўмысля іранічна:
— Чаму ж не бачыў? У кінь паказвалі...
Загайны нібыта і не чуў жартаў хлопцаў, зайшоў у другі пакой, дзе — аж тут чуто — надрываўся ля тэлефона голас начальніка участка.
Брыгадзір пачакаў, пакуль той пакладзе на рычаг трубку.
— Ля, як з вядра... Зноў дзень прападзе.

Бярэце іх — кладзіце сэрцы мне,
Як медзікі з заброснадай тугою.

Я вашы душы ўсмяшкай абміну,
На п'яныя іх не пастаўлю карты,
А што за сонца злосную цану,
Дык сонца зверху сэрца варты.

Расціслаў БРАТУНЬ

У АРОУ-ПАРКУ

...Далёкі ранак абудзіла
Жалейка ціхаю журбою;
Звініць вясны забытай дзіва
Струною вечнасці — вярбою.
Задзела Беларусі мова,
Як сонца ў Свіязі на ўсходзе,
І мова грывнула грамова,
Калісь трымалі ў путах — годзе!
Дзівосна і нявычана стала —
Дзесь пад Нью-Йоркам срод гаю
Чуць жураўліны кліч Купалы,
Чуць голас дарагога краю.
Ароу-парк...
Не быць тут звязе!
Бярэце прыклад, накаленні:
Тарас бунтоўны на левадзе
Узняўся ў вогненным імкненні;
І Пушкін з маладым парывам
З Утменам душу з'ядналі.
Паэты тым спрадвек шчаслівы,
Што іх не разлучаюць далі.
Звінела Беларусі мова,
Світаннем неба абдымала.
Ішоў далёк раскутым словам
З вітаннем маладым Купалы.

Дзмітро ПАЎЛЫЧКА

Чарэшня, быццам мані, край дарогі,
У чорных жылах струджаныя ногі.

Сарочка цвету белая на ёй, —
Мярэжкаю ў сінечы веснавой.

Калісь мяне трывала чарамшына
Трымала на руках, нібыта сына.

Багата нас, дзятвы яе, было,
Усіх названь — названь усё слязо!

Яна злівае схілава голасе —
Чырвонай смакаты было даволі!

Як рой вісела наша таліака, —
Дужэла ад густога малака.

У падале шумлівым, як ніколі,
Чарэшнейвай былі ўдзячны долі.

Бег з кіем гаспадар — ну вось заб'е! —
Як верабі, мы спырхвалі з яе.

А ёй, бязлюднік, выкляты, са злосці
Крывулаю ёй, беднай, трушчыў косці.

Хай згіне, бо не спажаўе адзіні! —
І кроў яе світала, як бурштын...

Адной стаяць на золку сумнавата,
Як аблачынка, променем працягата.

Скідаю капляюш. Не назнае,
— Чарэшня, твой малы, з пары тас!

Яна злымае рукавом слязіну,
— А дзе ж ты так знябыўся доўга,
сыну?

Яўген ЛЯЦЮК

КАРЭШНЯЯ ПАРОДА

Зямля з наверхні паддасца троху,
А ўглыб прабіся —
Хоць грыві сцяну:
Касмічныя патрэсі катастрофы,
Зазнала навальніц у даўніну.
Ды ад таго зямля адно машыла,
Знайшоўшы вечны след сярод арбіт.
На цела грозную браню надзела —
Парод карэшных
Строгі маналіт.
І колькі б зямельтруссы не трусілі,
Парод не адолець не змагі б.

І толькі нам, праходчыкам, па сіле
Прабіць пласты,
Шляхі пракласці ўглыб.
Спрадвечны жар закамняе скалою.
Ды мы дзюбём —
Драмаць німа калі.
І кожны з нас праходзіць пад зямлёю
Багата больш, чым іншы на зямлі.
Схілае нізка галаву прырода,
Схілае ўпершыню за ўсе вякі,
Што ні кажы, а мы срод народа
Карэшная парода:
Гарнікі!

Пераклад Р. БАРАДУЛІН.

Платон ВАРАНЬКО

ПЛАШЧ-ПАЛАТКА

Над разбітаю зямлёю
Хмарамі дымы,
Пакажыце шлях на Лосю,
Палаянкі мы...

— Нам існі аж да Пуціўля!
— Ой, няблізка дом!
— Ягад, ічаўя паядзім мы, —
Дойдзем, не намром! —

Мы далі ім плашч-палатку:
Халадна малым!
Добра помніцца: дзючэтка,
Глуш Палесся, дым.

Я ў Пуціўлі гэтым жніўнем
З сябрам пабываў,
На выселі (і не сніў я)
Шумна баляваў.

Выпраўлялі маладою,
Лез насаг на воз,
Плашч-палатку баяваю
Бацька сам прынёс.

І сказаў я: «Ты плашчыну
Лепш вярні казне».
Усміхнулася дзюччына
І сказала: «Не!»

Я палаткай дарагою
Сына ахіну.

Прыгадаю лес, героўю,
Халад і вайну.

Іван ХАМЕНКА

КАСЦЫ

Заснулі ўдвух на сенакосе,
Дзе пахне мята.
Цішыня.
І сніцца бацьку сад і восень,
А сыну — кветкі і вясна.

І зоркі тоўніцца за хмарай,
На іх паглядваюць часней.
І сніцца бацьку піпка з жарам,
А сыну — мілы бляск вачэй.

Зарніца выплыла крылаата
З-за гор.
Застыў яе бурштын.
І сніцца бацьку пец і хата,
А сыну — вуснаў гарачынь.

Як ранне ўспыхнула яскрава,
Зайгралі промні ў вышыні,
Касцы працнуліся,
І травы
Кладуцца мякка, нібы сніг.

Пераклад Ю. СВІРГА.

Алесь ЛУПІЙ

Калі восень звініць развітанкам
Медных лісьцяў дубоў і калін,
Над разлівам маіх палацін
Сумна грае трэмбіта на ранку.
Дзесь прыходзіць на свет немаўля,
Хтось кахаецца з любым у гаі,
Хтось знаходзіць свой шлях спакваля,
Хтосьці смелы шпер памірае.
Усё ў халадных крапінках расы,
І чыснее вада у патоках,
І смалою так пахнуць лясы.
А над небам высокім, высокім
Зноў лунаюць чысьце галасы
І юнацтва адлаўваюць крокі.

Пераклад М. Елсарава.

прамовіў Іван Очкусь. — Хутэй бы ў
насцель.

— А на танцульні ў клуб хіба не
пойдзец? Ге-ге, яшчэ як. І я не дага-
шо...

— За табой ніхто не ўгоніцца.
Нібы і не было клопатаў. Жарта-
валі, быццам дзень прайшоў лёгка і
прыемна.

Анатоль адчуваў якасці дзіўнае
палягчэнне. Адкуль яно, гэтак пачуц-
це?

З машыны бачыў чатыры шарыя
слупкі, што ледзь узвышаліся над ут-
рамбаванай зямлёй. Малешкія, не-
прыкметныя, а паспрабуй зрушыць іх
з месца... Праз некалькі дзён сюды
прыязуць металічныя вугольнікі,
швелеры, гатовыя траверсы, збяруць,
замацоўваюць шурупамі — і ўжо гато-
вую апору паднімуць на фундамент.
Высокая акурная апора падхопіць
тоўстыя правады, па якіх пацячу ма-
гутны электраток. — Ён будзе жыць
вільную будоўлю ў гэтым ціхім палес-
кім краі.

Адзіны фундамент — кропля ў той
будоўлі, але яна, гэтая кропля, дара-
гай Анатолю... Нямала клопатаў пры-
нёс ім гэты фундамент. Можка, хто б
і махнуў рукой: «Ат, будзе лепшае
надвор'е — прыедзем і зробім...»
Тым больш, што і прычына ўважлівая
была — і на пльвуні патрапілі, і
дождж ішоў. А яны зрабілі, і заўтра
яшчэ адзіны фундамент паставіць. А
можка, і два... Павінны старацца, бо і
атамікі падганяюць: «Давайце, ток!»
А для току патрэбны моцныя апоры.
Як і для ўсяго на свеце...

У лесе, кіламетраў за сем ад базы,
машына раптам загрузла ў балоце.
Міхась адчыніў дзверкі, высунуўся і
шабоўкнуў у лужыну. Ледзь дабраўся
да задняга борта:

— Яшчэ жывыя там?
— А што? — здзівіўся Іван Оч-
кусь.

— Засумаваў на вас, вырашыў тро-
хі памянташыць языком.

— Што здарылася? — строга за-
пытаў Загайны.

— Калі да раніцы не перастане
дождж, дык нас будуць адконваць, як
дагістарычных мамантаў.

Анатоль саскочыў з машыны.

— Уга, надзеяна пасадаў. Патрэ-
бен трактар...

— А дзе ты яго ў лесе возьмеш?
У гэтай глушы лічэй на воўка на-
трапіць.

— Да вёскі далёка?
— Не менш трох кіламетраў. А
што?

— Можка, там і знайду...
— Табе больш за ўсіх трэба? За-
лазь пад брызент і сядзі сабе...

Анатоль не даслухаў да канца, па-
варнуўся да брыгадзіра:

— Пакуль не позна, дык і сапраў-
ды пайду, а то ж да раніцы... Тры кі-
ламетры — што гэта для салдата?

Загайны кінуў яму на рукі дажджа-
вік. Апануць не змог — занадта вуз-
кі, але плечы прыкрыў. Дажджавік,
праўда, закрываў толькі спіну, па ім
збягалі струменьчыкі дажджу, штаны
адразу прамоклі, захлопала вада ў
ботах.

Анатоль ішоў сярэдняй дарогі, не
абмінаючы лужыны — іх проста не бы-
ло відна ў цемры. Бесперастанку ліў
дождж, трывожна шумеў лес, ён заў-
сёды чамусьці шуміць трывожна.

Адчуваўся стома. Каму-каму, а
яму давялося сёння папацець больш
за ўсіх: злазіў з эскаватара — ад-
разу садзіўся на бульдозер, не меў
перапынку, мусіў цягнуць за дваіх...

Хада рабілася больш павольнай,
здавалася, ужо не ішоў, а тунаў на
месцы. І толькі тады, калі з нейкай
хаты бліснула святло, прымусіў ся-
бе пайсці шпарчэй. Нават паўголосам
надаваў сабе каманду: «Раз-два, раз-
два...» Ужо не абавязкова мясіць ба-
лота, можна ісці напрамку, на гэты
агеньчык, да якога рукой падаць.

Недарэмна кажуць: хто прастане, то
дома не пачуе. Так і з ім: то на кана-
ву натрапіць, праз якую нельга пера-
скочыць і мусіш шукаць кладку, а
шукаць даводзіцца навабмацаць, то за-
блудзіць у высокіх сцяблах кукурузы,
то загрузне ў свежай раллі... Калі б
мог лёгка адшукаць дарогу, адразу б
вярнуўся на яе. Яшчэ добра, што не
тухне святло ў хаце — адзіны арыен-
цір.

Забрахаў сабака. Ды што гэта?
Святло патухла. Ці захінулі яго дрэ-
вы?

Анатоль патраўся на плот, ныйсці
агарод. Пералезці праз агародку не
меў сіл, праціснуўся паміж шыке-
цямі.

Сабака аж заходзіўся. Відаць, пры-
вязаны. Рыпнулі даверы. Хлопец ні-
кога не ўбачыў, але выразна пачуў
жаночы голас:

— Каго яшчэ там носіць?
Паспяшаў падаць голас.
Жанчына здзівілася:

— Чаго вас туды загнала? Ці вес-
нічак не знойдзец?

— Я напрамкі ад дарогі.
Калі зайшоў у хату, жанчына аж
успяснула рукамі:

— Ды на вас сухой нітачкі няма,
У якім балоце купаліся?

— Там наша машына загрузла...
Мы лінію вядзем.

— А-а, — снахмурнела гаспадыня,
— дык вы з тых, што ўсю маю буль-
бу вытаўклі?

Анатоль убачыў дзюччыну, што
стаяла ў кутку і з цікавасцю разгля-
дала яго. І яму стала някавата за
тое, што зайшоў у хату ў такім не-
прыкметным выглядзе. Някавата не
перад гаспадыняй, а менавіта перад
дзюччынай, у цікаўных вачах якой
гарэлі лукавыя іскрынікі.

— Мама! — прамовіла дзюччына.
— Не мамкай. Ведаю вас, дзюч-
чат. Што каму, а курыцы проса на
вуме. Панаехала гэтых атамнікаў...

Дык вы і вытанцоўваеце перад ім! А
як жа, жаніхі. — І яшчэ больш злос-
на. — А дзе ж той стары? Хлопец
уесь дрыжыць, яшчэ застудзіцца.
Прынёс бы што з каморы. А ты, дзюч-
ка, не тарашчы вачэй, а пра закуску
падумаў.

— Дзюкуй вам, але... абазваўся
Анатоль. — Мне часу няма. Там жа
машына, хлопцы. Трэба знайсці трак-
тар.

— А дзе вы яго ў такую пару зной-
дзец? І трактарысты ўжо, наўзна,
спяць. — І зноў грубавата да дачкі: —
Не стой, не сватаць прыйшлі. Бяжы
да Марка. Пакуль не ўклаўся ў ло-
жак. Соннага з пасцелі не згоніш.
Здаецца, і трактар у двары пачуе.
Толькі скажы, пыхай не корнаецца, бо
там жа людзі чакаюць.

— Добра, мама.

Дзюччына кінулася да дзвярэй, ні-
пуўшы на Анатоля гарачы позірк.

— Плашч вазьмі! — крыкнула гас-
падыня. І, схпіўшы з півкі празрыс-
ты дажджавік, кінулася за дачкой. —
Яшчэ мнел!

Хаця і падалей гаспадыня размаў-
ляла незадаволеным тонам, Анатолю
не адчуваў да яе ніякай злосці. Яму
нават падабалася яна. Падабалася
ўжо за тое, што ў яе такая дачка.

Прымусіла яго вышціць чарку гарэ-
лі — каб саграўся.

Дачка не затрымалася. Ускочыла
ў хату, снінула плашч.

— Доўга ўпроншвала? — спытала
маці.

— Адрозу згадзіўся. Ужо завёў
матор. Чуецца, гуркоца?

Гаспадыня звярнулася да Анатоля:
— Дык бярэце, а то і сапраўды
тыя над дажджом. Надвор'е, няхай
бы яму трацца... А ты, дзючка, ужо
калі тое, то правядзі...

Трактар спыніўся насупраць бра-
мы.

— Гэй, дзе там той? — пачулася
з кабіны.

— Зара! — крыкнула дзюччына
такім тонам, нібы казала: «Чаго пры-
чапіўся? Не дасі і пагаварыць?..» І да
Анатоль даверліва: — А вас я раней
не бачыла.

— Шпер часта буду ездзіць гэтай
дарогай.

— Праўда?

— Ну, ты, — зноў гукнуў трактар-
рыст, — знайшоў калі марочыць дзюч-
чыне галаву.

— Шчаслівай дарогі, — ціха сказа-
ла дзюччына.

— Дзюкуй, я хутка... Можка, ішчэ і
сёння... і заўсёды... Да сустрэчы!

Дзюччына яшчэ доўга стаяла каля
брамы над дажджом. Хаця адкуль
яму гэта ведаць? З кабіны трактара
ўсё ззаду было такім чорным, што
дзе ўжо там і разгледзец чалавечую
постачь? Але яна стаяла, навінна бы-
ла стаяць. Так хацелася яму.

Трэба было спытаць, як яе завуць.
А ўрэшце гэта можка сказаць і трак-
тарыст. Хаця навінта? Заўтра ж ён
убачыць яе, бо ўжо абавязкова паядзе
з брыгадай ставіць новы фундамент.

Пераклад з украінскай.

За вонкамі хвастаў дождж, глужа, трывожкі шумела бяроза — парывісты вецер хвістаў ле голле. Мацвей Назаравіч паглядзеў у акно, перавёў позірк на Раманенку. Малады, прыгожы твар старшыні райвыканкома быў суровы.

— І як ні разважай, дык вывад адзін направаецца: трэба касіць, — парушыў маўчанне Мацвей Назаравіч. — Кіраўцы правільна вырашылі. Толькі неабходна арганізаваць работу так, каб яна была як наступ — правесці яе імкліва і шырокім фронтам. Падумаў, Васіль Ціханавіч, што было б, каб мы ў пасяўную хоць на адзін дзень прапарудзілі?

— А ведаеце, Мацвей Назаравіч, у мяне такое ўражанне, што ў пасяўную мы ўсё ж упусцілі штосьці. Дзе, што — не бачу, а пазбавіцца ад гэтай думкі не магу, — шпарка адказаў Раманенка.

можцаў сацыялістычнага саборніцтва.

У напружаныя веснавыя дні ва ўсіх гаспадарках раёна тэхніка працавала ў дзве змены. І не падводзіла хлебарабаў, бо яе па-гаспадарску шанавалі. Палёвыя работы ў час слэбы ў раёне праведзены на такім узроўні, што спецыяльная раённая камісія прызнала многія палі высокай аграагрэхічнай культуры і выдзеліла іх на прывасенне знака якасці.

Мацвей Назаравіч цэлымі днямі знаходзіўся на палях, у гаспадарках. Сонечным красавіцам ранкам непадалёку ад вёскі Шчэдрый ён залібаваўся, як зладжана працавалі аграгаты на пасадцы бульбы. Хуткасць, інтэрвалы — усё, як у ваенным страі. Ка-

Аляксандр КАПУСЦІН

НЕАГЛЯДНЫЯ ДАЛІ

Сакратар райкома не запярэчыў яму: здаецца, усё, што маглі, зрабілі, але, можа, гэта толькі здаецца? Можна, нейта і ўпусцілі — хто ведае? Такія капрызы паказвала прырода, якіх ён не бачыў на сваім вяку.

У красавіку калі двух тыдзін лілі дажджы, усюды ў лагчынах пазаліва-ла азямья. Амаль увесь май данімала спякота. Прыханіла яравыя. Напачатку чэрвеня, калі сама што жыта за-красавала, навалілася яшчэ адно ліхалецце — замаразкі цісканулі. На піз-кіх мясцінах да сямі градусаў даходзілі. Жытні колас аж да палавіны наблелі, змарнеў. Больш як тры ты-сячы васемсот гектараў пасеваў зер-невых і прапашных культур прапала. Усім — і партыйным, і савецкім, і гаспадарчым органам — давялося па-працаваць. Дзе што перавесці з групы фуражных пасеваў у групу збожжа-вых, дзе чым перасеяць. Усё дэталёва вывучалася, узважвалася.

Новы размах набыла арганізацый-ная і масава-палітычная работа. Пра-водзілася яна ў адпаведнасці з пла-нам райкома партыі. План гэты быў шырока абмеркаваны на адкрытых партыйных сходках ва ўсіх калгасах і саўгасах. Кожная пярвічная партар-ганізацыя на аснове яго распрацавала і зацвердзіла свае канкрэтныя мера-прыемствы.

Парадаваўся Мацвей Назаравіч, калі пачуў, як абмяркоўвалася гэтае пытанне на партыйным сходзе ў кал-гасе «Іскра».

— Мы на сваім полі працуем, а звыно майго сябра Міхаіла Парашчан-кі — на сваім. Як яны сёння там па-працавалі — думаеце, не цікава нам ведаць? — гаварыў звеняны бульба-водчага звяна Пётр Піткевіч. — А можа, у іх за сённяшні дзень павучыцца ёсць чаму? А можа, нам закасаць рукавы трэба, каб не сорамна было сустракацца з імі? Дык вось штодня мы павінны ведаць, хто што зрабіў. І зноў жа, што ў раёне, у краіне, у све-це робіцца? Нам таксама гэта цікава. А можа, у той час, як я на трактар садзіўся, наші камсанаўт у неба палі-цеў? Ведаў бы я пра гэта — адразу б сваю працоўную вахту яму прысвя-ціў. Ды яшчэ якую вахту! Да вас просьба, таварышы палітінфарматы-ры: не забывайце пра тых, хто ў полі. Калі мы паслухаем вас — нам пра-дзецца ахвотней.

У той вечар, вярнуўшыся ў райком, Мацвей Назаравіч гаварыў сакратару райкома на ідэалогіі Хобатаву:

— Сёння я, Мікалай Емяльянавіч, яшчэ раз пераканаўся, якое сур'езнае значэнне мае ў нашым імклівым кі-пучым жыцці мэтанакіраваная ма-сава-палітычная работа. Трэба, каб кожны зразумеў, што яна — не кам-панейская традыцыя, а творчая, над-звычайная адказная справа. — Ён раптам ажывіўся, бліснуў вачамі. — Глядзі, палецёў камсанаўт — каб кожны ме-ханізатар у полі адразу ведаў. Гэта па тваёй часці.

Але ён толькі гаварыў так — па тваёй часці. Сам кожны раз цікавіў-ся, як працуюць агіткалектывы, гру-пы дакладчыкаў райкома, раёнай ар-ганізацыі таварыства «Веда». Не ўпускаў з-пад увагі, як выконваюцца мерапрыемствы на маральнаму і ма-тэрыяльнаму заахвочванні пера-

ля доміка-вагона паласкаўся на ветры чырвоны сцяг, падняты ў гонар леп-шага экіпажа калгаса імя Варашыла-ва Аляксея Кірзевіча Семяна. Каму-ніст Семянец за дзесяць рабочых га-дзін выканаў амаль тры дзённыя нор-мы. Мацвей Назаравіч добра ведаў гэ-тага дзябелага чалавека, ва ўсёй по-стаці якога, у энергічных рухах, у цвёрдым роўным голасе адчуваецца сіла, спакойная ўпэўненасць.

У доміку-вагоне кідалася ў вочы маляўніча аформленая наглядная агі-тандыя — бюлетэнь сацыялістычнага саборніцтва механізатараў, свежы выпуск «баявога лістка» і «маланкі». Бригадзір трактарнай брыгады Т. І.

М. Н. ГРАБЯНЧУК.

Шчура расказваў у «маланцы» аб вопыце работы Семяна. А пад яго до-писам нехта буйным каліграфічным почыркам вывёў: «Я абганю цябе, Аляксеі». Подпісу не было, але ме-ханізатары, мусіць, і так ведалі, чья гэта работа. Мацвей Назаравіч раз-друкі прачытаў гэтыя шчырыя задзір-лівыя словы і раптам адчуў упэўне-насць: не на вечер яны кінуты, агро-ніць.

Увесь дзень тады трапляліся яму ў гаспадарках цікавыя, каларытныя лю-дзі — механізатары, жывёлаводы, аг-раномы, бригадзіры. «Шанце мне сёння, — падумаў ён неспадзявана і адразу ж падправіў сябе: — А як мо-жа быць інакш? У садзе квітнеюць тыя дрэвы, якія вырошчывае руплівы садоўнік. Партыя вырошчвае такіх людзей, а партыйныя работнікі тым і моцны, што глыбока пазнае іх. Ніко-лі не забывай гэтага, Мацвей». Пад-умаўшы так, Мацвей Назаравіч адчу-ў някаватасць — успомніў пра Чэрка-

Заўсёды, калі прыгадваецца яму Чэркас, сакратар райкома жорстка да-карае сябе — як ён дапусціў такую недаравальную наблажлівасць у дачы-ненні да гэтага чалавека? Працуючы на пасадзе старшыні калгаса «Праў-

да», Васіль Чэркас нядобрасумленна адносіўся да сваіх службовых абавязкаў — не дбаў як трэба пра гас-падарку, пагардліва ставіўся да тых, хто ўказваў яму на недахопы. Яго крытыкавалі на пленумах райкома партыі і сесіях райсавета, на розных нарадах. Крытыку ён прызнаваў, абя-цаў выправіць, недахопы і заўсёды заканчваў свае выступленні тым, што даводзіў прысутным, якіх, маўляў, канкрэтныя захады абавязкова будуць ажыццёўлены ім. Яму верылі. Ну як не паверыць чалавеку, калі так пры-ціскае рукі да грудзей! А ён тым ча-сам усё больш распускаўся. Каяўся і грашыў. Але ж было ў Чэркаса і ня-мала добрага — энергічны, адкава-ны, рашучы. Каб напачатку зразуме-лі як след яго легкадумнасць ды за-няліся ім сур'езна, мусіць, быў бы з яго неблагай кіраўнік гаспадаркі.

Гісторыя з Чэркасам увайшла ў

траву выгнаў, а чэрвень дажджамі ду-гі залівае. Чакаць пагоды — перастаць трава. Ды і збожжавыя сёлета знач-на раней паспеюць, нівы неўзабаве да сябе паклічуць. Значыць, Васіль Ці-ханавіч, арганізоўваем суботнік і ня-дзельнік на парыхтоўцы кармоў. Вы-рашана.

Раманенка адразу неяк ажывіўся, быццам во зараз ён гатоў быў імчацца ў калгас, на луг, каб толькі не вечар ды не гэты прыкры дождж. Мацвей Назаравіч прытоена парадаваўся: не памыліўся райком партыі, што пара-камендаваў яго на пасадку старшыні райвыканкома. І дырэктар саўгаса ён быў добры, і старшыня цяпер не гор-шы — гаспадарку раёна добра ведае, да повага, да перадавога нястомна імкнецца.

— Неабходна толькі паклапаціцца, каб ва ўсіх калгасах і саўгасах шыро-ка выкарыстоўваўся метады кіраўцаў. Калі прыедуць шэфы з горада — каб было ім што сласаваць ды ў сана-жыныя траншэі закладваць, — працягваў сакратар райкома. — Быў я сёння ў «Кіраве», гутарыў з кіраўнікамі. Дык там што зрабілі: Маршын, яго намес-нік Сямён Лабікаў, бригадзіры ўсе пасхалі разам на луг, аглядзелі кожны ўчастак, вызначылі, дзе якая тэх-ніка будзе працаваць. Там, дзе трак-тар не пройдзе, конныя касілі і гра-блі пускаюць. Толькі сонца вылісне, як сказаў паэт, — луг зальцеца гала-самі... Кожная пагодлівая гадзіна буд-зе выкарыстана.

Прозвішча старшыні праўлення Маршына Мацвей Назаравіч назваў з той падкрэсленай інтанацыяй, якая ўжываецца ў дачыненні да глыбока паважанага чалавека. Больш як чвэрць веку ўзначальвае Міхаіл Гера-сімавіч калгас імя Кірава. У цяжкія пасляваенныя гады давялося яму ня-мала прыкладзіць сіл, каб згуртаваць людзей на ўздым гаспадаркі. І цяпер ён, Герой Сацыялістычнай Працы, не здае тэмпаў. Нягледзячы ні на ўзрост, ні на хваробу, якая таксама адбірае сі-лы.

— Міхаіл Герасімавіч гатоў у лю-бы час падзяліцца вопытам з кіраўні-камі гаспадарак. Дык заўтра давай! арганізуем такі блычучы семінар. Апе-ратыўна, не больш як на гадзіну.

— Зробім, Мацвей Назаравіч. Ця-пер у мяне вось яшчэ што: Трэба, каб партыйныя арганізацыі неадкладна правялі шырокую растлумачальную работу ў калектывах прадпрыемстваў, якія будуць удзельнічаць у суботніку і нядзельніку. Бо каб не атрымалася, як летась на швейнай фабрыцы.

Мацвей Назаравіч усміхнуўся:

— Дык жа, бадай, і няблага было б, каб так атрымалася.

Летась на швейнай фабрыцы, дзе працуюць як ні адны жанчыны, нека-торыя з іх сталі наракаць: кожны хай сам сваю справу робіць. Мы і на прад-прыемстве свае планы перавыконваем і дома нам спраў хапае. Хай і вяскоў-цы больш рупяцца, нечага ім на шэ-фаў спадзявацца. Некаторыя началь-нікі цэхаў і майстры змен пачалі да-водзіць, што на другі дзень пасля су-ботнікаў, маўляў, — частка краўчых на работу не прыходзіць. Застаюцца до-ма, каб памыць бялізну для сям'і, прыбраць у хаце. Дырэктар фабрыкі Я. В. Карцаў, сакратар партыйнай арганізацыі М. Г. Вішнеўская, ра-ботніца В. П. Маркушава, іншыя камуністы павялі ў цэхах рас-тлумачальную работу. Шчырыя, адкрытыя былі гаворкі. І вось вынік. За дасягнутыя поспехі ў выкананні і перавыкананні планаў і сацыялістычных абавязкаў вы-значальнага года пяцігодкі фабрыка ўзнагароджана Ганаровай граматай абкома партыі, абласнога Савета дэпу-татаў працоўных, абласнога Савета прафсаюзаў і абкома камсамола. А праўленне калгаса «Іскра» прыслала калектыву падзяку за добрую шчырую данамогу.

— Канечне, партыйныя арганіза-

(Заканчэнне на стар. 7)

Адкрыццё Дзён літаратуры і мастацтва Беларускай ССР ва Украінскай ССР

(Заначэнне. Пачатак на стар. 3.)

Мы прывезлі вам, дарагія таварышы, не толькі званкія песні і іскрыстыя танцы нашага народа, не толькі вершы і фільмы, мастацкія палотны і сімфоніі, але і рапартаж аб працоўных здзяйсненнях, аб выкананні планаў, намечаных роднай Камуністычнай партыяй.

А. Т. Кузьмін расказвае аб развіцці эканомікі і культуры Беларусі ў пасляваенныя гады, аб выдатных дасягненнях, якімі рыхтуюцца сустрэць XXV з'езд партыі працоўнікаў рэспублікі.

Працоўныя Беларусі з увагай і захапленнем сочаць за выдатнымі дасягненнямі брацкай Украіны на ўсіх галінах эканомікі, навукі, культуры, у вырашэнні сацыяльных задач. У нас любяць вашу цудоўную рэспубліку, новае сацыялістычнае аблічча якой патрыятычна-вычарпальным камуністычным пафасам, непахіснай ідэяй пераапаўнення яе народа, народа-тварца і стваральніка, зведваюць пачуццё глыбокай навагі да яе выдатных рэвалюцыйных, баявых і працоўных традыцый. Мы любім Украіну за нястомную энергію яе людзей і непаўторныя пейзажы яе прастораў, за бязмежную вернасць чырвонаму пралетарскаму сцягу і чароўныя мелодыі

народных песень, за пастаянную гатоўнасць прыйсці на дапамогу сябрам.

Няма нічога больш трывалага і цудоўнага, чым вузы брацтва, выкаваныя Савецкай уладай, геніем Леніна, нашай Камуністычнай партыяй.

У гэтыя дні ў тысячы людзей на Украіне будзе магчыма бліжэй пазнаёміцца з дасягненнямі беларускіх майстроў культуры: інтэнсіўны абмен дасягненнямі мастацкай творчасці — адзін з важнейшых фактараў нашага агульнага руху наперад, і мы не сумняваемся, што свята літаратуры і мастацтва, якое адкрылася сёння, добра паслужыць гэтай мэце, яшчэ большаю збліжэнню нашых народаў, умацаванню іх дружбы, справе інтэрнацыянальнага і патрыятычнага выхавання.

Цэнтральны Камітэт партыі, урад рэспублікі, гаворыць у заключэнні А. Т. Кузьмін, даручылі мне выканаць прыемную місію: запрасіць вас, ваших дзеячаў літаратуры і мастацтва з творчым візітам у адказ у Савецкую Беларусь, дзе магу запэўніць, вы будзеце сустрэты з такой жа сардэчнай гасцінасцю, цеплынёй і любоўю.

А. Т. Кузьмін сардэчна падзякаваў Цэнтральнаму Камітэту КП Украіны, Прэзідыуму Вярхоўнага Савета і ўраду

УССР за падарунак беларускаму народу і пад ападысменты залы ад імя Цэнтральнага Камітэта Кампартыі Беларусі, Прэзідыума Вярхоўнага Савета, улада рэспублікі паднёс у дар украінскаму народу памятны падарунак — крыштальную вазу, вырабленую лепшымі беларускімі майстрамі.

Ад імя дзеячаў літаратуры і мастацтва Беларускай ССР выступіў народны пісьменнік БССР І. П. Шамякін.

— Мы прыехалі з адказнай місіяй, — сказаў ён, — паказаць свае дасягненні ў многіх галінах нашага нацыянальнага мастацтва. Адначасова мы яшчэ і яшчэ раз хочам заглянуць у каштоўнейшыя скарбы, створаныя мастацкім геніем украінскага народа. Мы не сумняваемся што, як заўсёды, гэтыя скарбы будуць шчодрэ і па брацкай адкрыты нам, і такім чынам мы ўзінемся яшчэ на адну ступеньку ўзаемаўзбагачэння, ўзаемнай увагі і пранікнення нашых сацыялістычных культур, якія ўсе разам складаюць вялікую культуру новага свету, культуру Краіны Саветаў.

Выступіў перад народам, песенны талент якога славіцца на ўвесь свет, перад народам, які мае бліскучую літаратуру, першакласнае музычнае, выяўленчае, тэатральнае мастацтва, — вялікая адказнасць. Але нам ёсць што паказаць, ёсць чым ганарыцца. Усё, чым багатыя, чым ганарымся, — мы прывезлі на Дні літаратуры і мастацтва, каб азнаёміць са сваімі поспехамі жыхароў сястры-Украіны.

Ад імя ўсіх работнікаў культуры Беларусі І. П. Шамякін перадаў нізкі наклон брацкаму украінскаму народу, сястры-Украіне, гораду-герою Кіеву.

Афіцыйная частка вечара закончана. Пачынаецца вялікі святочны канцэрт. У ім выступілі лепшыя прафесіянальныя і самадзейныя калектывы, майстры мастацтваў Беларусі. У праграму былі ўключаны творы, якія ўслаўляюць У. І. Леніна, родную Камуністычную партыю, вялікую і магутную сацыялістычную Айчыну, дружбу народаў СССР, радасць свабоднай працы, духоўную прыгажосць нашага сучасніка.

НА УКРАЇНСКАЙ МОВЕ

КІЕВ. Украінскія чытачы праўляюць вялікую цікаўнасць да беларускай літаратуры. Не залежаюцца на паліцах кнігарняў і бібліятэк творы беларускіх пісьменнікаў, выдадзеныя ў апошнія гады на украінскай мове. Гэта зборнік вершаў М. Танка «Хлеб наш надзеянні», раманы І. Шамякіна «Снежныя зімы», Я. Брыля «Птушкі і гнёзды», У. Карпава «Сотая маладосць», апавесці В. Быкава «Трыцяя ракета», А. Адамовіча «Хатынская апавесць», двухтомная «Анталогія беларускай паэзіі». Сёлета ў выдавецтве «Дніпро» выйшла кніга апавесцей І. Шамякіна «Трывожнае шчасце», прадмову да якой напісаў І. Навуменка, здадзена ў вытворчасць апавесць В. Быкава «Воўчая зграя» і рыхтуецца да выдання раман

І. Мележа «Мінскі напрамак». Беларусі прысвечаны спецыяльны выпуск зборніка «Сузір'я».

У гэтыя дні ўсе рэспубліканскія газеты і часопісы друкуюць на сваіх старонках новыя пераклады твораў беларускіх пісьменнікаў. Сярод іх — вершы М. Танка, П. Панчанкі, А. Пысіна, А. Грачанікава, Г. Бураўкіна, А. Вярцінскага, Н. Гілевіча, Е. Лось, П. Макаля, урывак з апавесці І. Шамякіна, апавяданні Я. Брыля, Я. Каршчукова і інш.

Газета «Літаратурна Украіна» апублікавала крытычныя артыкулы П. Дзюбайлы і М. Барток, а таксама змясціла на сваіх старонках партрэты і кароткія біяграфіі пісьменнікаў — удзельнікаў Дзён літаратуры і мастацтва на Украіне.

ДНІ ЧЭХАСЛАВАЦКАЙ КУЛЬТУРЫ У СССР

АД СЭРЦА ДА СЭРЦА

У Маскве, Ленінградзе, Вільнюсе і іншых гарадах Савецкага Саюза праходзяць Дні чэхаславацкай культуры, прысвечаныя 30-годдзю вызвалення брацкай краіны ад фашысцкіх захопнікаў. Разам з адным з вялікіх музычных калектываў ЧССР — сімфанічным аркестрам чэхаславацкага радыё ў Браціславе — прыйшло гэтак свята і ў Мінск. Аркестр даў два канцэрты ў зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі.

— Мы прывезлі ў сталіцу Беларусі толькі частку нашага вялікага рэпертуару, у якім, побач з творамі класікаў і сучасных нацыянальных кампазітараў вялікае месца займае музыка савецкіх аўтараў, — сказаў карэспандэнт БЭЛТА галоўны дырыжор аркестра, заслужаны артыст ЧССР прафесар Людавіт Райтэр. Наш аркестр — адзін са старэйшых у краіне. У Савецкім Саюзе ён упершыню, і мы вельмі шчаслівы, што гарады высокай музычнай культуры — Ленінград, Вільнюс і Мінск нас так цёпла і сардэчна прынялі. З першых жа мінут паміж сцэнай і залай узніклі тыя нябачныя, але яўна адчуваемыя «б'ятокі», якія па патхнячай сіле цяжка з чым-небудзь параўнаць. Такія творчыя кантакты адыгрываюць неазначана ролю ў збліжэнні нашых культур, нашых народаў, аб'яднаных агульнас-

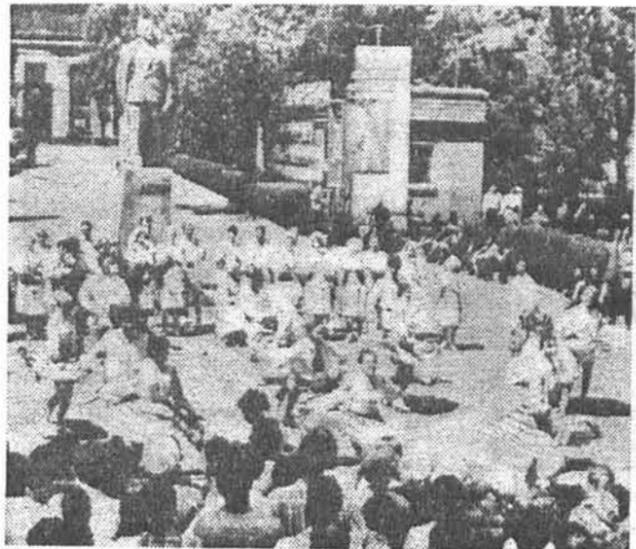
цю ідэй і высокіх мэт — набудовы камунізму.

Асабіста я шмат разоў выступаў у Савецкім Саюзе. У мяне многа сяброў у нашай краіне, і я вельмі даражу іх дружбай. Але асаблівае месца ў маім сэрцы займае Сяргей Пракоф'еў, з якім я меў шчасце быць асабіста знаёмым і творчасць якога цаню незычайна высока. Мінскія гледачы мелі магчымасць пераканацца, з якім патхненнем наш аркестр іграе Пракоф'ева

Аб гэтым сведчылі гарачыя апладысменты, якімі міліяны ўзнагародзілі браціслаўскіх артыстаў пасля двух канцэртаў — № 1 і № 5 для фартэпіяна з аркестрам Пракоф'ева. З цікавасцю была ўспрынята і сімфанічная паэма народнага артыста ЧССР Яна Цыкера «Над старым аконам», навіяная ўспамінамі аб мінулай вайне, аб мужнасці барацьбітоў-антыфашыстаў.

Як са старымі сябрамі сустрэліся аматары музыкі з твораў класікаў чэшскага і савецкага мастацтва Антаніна Дворжака і Бедржыха Сметаны, якія былі бліскуча выкананы ў Мінску. Гэтымі канцэртамі сімфанічны аркестр чэхаславацкага радыё 18 чэрвеня закончыў свае выступленні ў Савецкім Саюзе ў рамках Дзён чэхаславацкай культуры ў СССР.

БЭЛТА.

Навукова-вытворчае аб'яднанне «Большавік». Сваё мастацтва дэманструе на творчай сустрэчы з рабочымі аб'яднання народны ансамбль песні і танца Маладзечанскага палаца культуры.

Тэлефота І. ЮДАША. (БЭЛТА).

БЭЛТА.

НЕАГЛЯДНЫЯ ДАЛІ

(Заначэнне. Пачатак на стар. 6.)

цыі неадкладна правядуць у калектывах аднаведную работу, — працягваў Мацвей Назаравіч. — На гэты раз патрабуецца найбольшая актыўнасць гаспадароў і шэфар.

— Дык што, будзем разыходзіцца? — Раманенка ўстаў. Паціснуў сакратару райкома руку і бадзёрай шпаркай паходкай выйшаў з кабінета.

Дождж перастаў. Далёка за горадам, за Дняпром, ціха незласліва вуркатаў гром. Ён быццам стаміўся і цяпер толькі адгунваўся водгаласам сярдаітай навалыніцы, што цэлы дзень заходзіла густа-сінімі хмарами то з аднаго, то з другога боку. На цёмным ворным небе коса вісеў сярпак маладзіца.

Мацвей Назаравіч пацягнуўся да тэлефона, хацеў названіць дадому, пацікавіцца, ці адбыўся сёння матч. Сыны, дзесяцікласнік Віктар і пяціклас-

нік Ігар, нярэдка па вечарах аспрэчваюць адзін у аднаго сваё першынство па шахматах. Цёплая ўсмяшка ледзь кранула вусны, але ён званіць не стаў, ціха, быццам на другім канцы провада маглі пачуць, паклаў трубку на рычагі. Узяў з шуфлядка стала дакладную запіску ўпраўлення сельскай гаспадаркі райвыканкома аб укараненні Багадухаўскага метада абслугоўвання машына-трактарнага парка, пачаў чытаць. Уважліва прачытаў, задумаўся.

У мерапрыемствах, здаецца, на сёлеты год прадугледжана ўсё: і арганізацыя тэхнічнай службы, і аграімаўчэная вучоба кадраў. Навукова-тэхнічны прагрэс так шырока ўкараніўся ў сельскагаспадарчую вытворчасць, што цяпер, бадай, няма ніводнай галіны работ, дзе б не выкарыстоўваліся механізмы. Машыны і сеюць, і праполку вядуць, і ўбіраюць ураджай, і выконваюць усе работы ў жывёлагадоў-

лі. Цяпер асноўная прафесія па вёсцы — механізатар. Навукова-тэхнічны прагрэс вызначыў і сацыяльна-псіхалагічныя змены ў жыцці вёскі. Яны ў першую чаргу найбольш яскрава праўляюцца ў працы. Але ж хлебароб заўсёды застаецца хлебаробам. Яго прызначэнне на зямлі — вырошчываць хлеб. Толькі цяпер ён мусіць гэта рабіць па новай тэхналогіі, якая патрабуе ад яго новых, глыбокіх ведаў. Дык ці зможа ён паспяхова справіцца са сваёй задачай, калі сам будзе і машыну рамантаваць, і працаваць на ёй? Не, утрыманне ўсіх механізмаў у сельскагаспадарчай вытворчасці трэба паставіць на высокую заводскую аснову, механізатар жа павінен быць не слесарам-рамонтнікам, а хлебарабам-тэхнолагам. На палі будуць прыходзіць больш складаныя машыны, і яму трэба будзе спаўна выкарыстоўваць іх у адвечна начэснай хлебаробскай справе. Правільна, што партыйныя і савецкія органы раёна надаюць укараненню Багадухаўскага метаду такую ўвагу. Толькі воль мерапрыемствы, мусіць, трэба было распрацоўваць з улікам далёкай перспектывы. Работа гэтая — не аднаго дня...

Мацвей Назаравіч пашкадаваў, што пайшоў Раманенка, хацелася і пра гэта абмяняцца думкамі. Але ён адразу павіснуў сябе: сам паўночнічаеш, дык хочаш, каб і ўсе так? А калі дома ў каго таксама гарачыя шахматныя матчы адбываюцца?.. Ён узяў ручку, пазначыў у настольным бланкіце: «Перспектыўны план па ўкараненню Багадухаўскага метаду».

Затым думкі яго скіраваліся да галоўнага, што не давала спакою ні ўдзень, ні ўначы — да праблем канцэнтрацыі і спецыялізацыі сельскагаспадарчай вытворчасці ў раёне. Жывёлагадоўчыя комплексы, кармавая база, міжгаспадарчае каапераванне... Надзвычай складаная, нялёгкая задача. На доўгія гады, на вялікую адказнасць дбайных, рупных гаспадароў... Мацвей Назаравіч падумаў: «Нам і ж, безумоўна, не закончыцца навукова-тэхнічны прагрэс — прыйдуць людзі разумнейшыя за нас, і трэба, каб яны працягвалі справу на трывалай непахіснай аснове».

Наперадзе ў яго, першага сакратара Жлобінскага райкома партыі, былі новыя неаглядныя далі.

ДА ЮБІЛЕЮ ПІСЬМЕННІКА

У Маскве, у выдавецтве «Мастацкая літаратура» выйшаў раман К. Чорнага «Трэце пакаленне».

Кісьце паярэдзічае ўступнае слова А. Адамовіча аб істотным і творчым шляху вядомага празаіка, які так шмат зрабіў для развіцця літаратуры сацыялістычнага рэалізму, чыя творчасць адыграла важнейшую ролю ў развіцці ўсёй шматнацыянальнай савецкай літаратуры.

БЕЛТА.

З глыбінь народных

Калі я ўспамінаю дзяцінства, апаляенае вайной, адбудову роднай вёскі, мірны дзень, уявіўшыся ў наміры радзі з раманікам анімавана Кузьмы Чорнага «На чаргу ў вёску Сінегах», прысвечанага падзеям грамадзянскай вайны.

Маці будзіць на світанні мадога, каб той гуляў на пашу кароў. Хлопчыку імя вельмі хочацца спаць. Бедная жанчына падбадзёрвае яго, хоць у самой на вачах слёзы: «Устань, сыноч, я табе новыя ашчы ад снае старога сарочкі адарвала, каб табе было чым пагу мяскам абкруціць. Абуеш Міколкавы панці, іны табе велікавелькія, і вольна назе будзе... Устань, сыноч».

Да болю выразаю, праўдзіва пададзены тут адзін з момантаў гаротнага існавання. Хіба ж не здаралася і нам у першыя пасляваенныя гады рабіць нешта падобнае. Можна табу назавесці і застацца ў сэрцы святай павяга да чалавека працы, пільнай увага да яго пераапытваю і ўчынкаў.

К. Чорны быў выразнікам гэтых дум і перажыванняў, свядчанняў народа, услаўляў веліч і духоўнае багацце савецкага чалавека, паказваў нічымнасць, апустошанасць прадстаўніцкай старога свету.

Пісьменнік увайшоў у маё жыццё яшчэ ў школьныя гады. З тае незабыўнае пары хочацца выгадаць толькі адзін эпізод. Быў ціхі жывеньскі наддзячорат. Драма ў трысінях сажална на ўсцяраіне вёскі. Мы ў, нібы зачараваныя, сядзелі над старою вярбой, лавілі іронічнае слова з апавядання Чорнага «Вялікае сэрца». Хворы Пархвем Катлубовіч становіцца ў цяжкую хвіліну героем і выражае людзей ад цеміручай, адваляе б. смерці, расстраў. Мы перажывалі за Пархвена, і няк не хацеліся ўспамінаць круўдую для яго гісторыю з пэўнем.

Гэта толькі два прыклады эмацыянальнага ўздзеяння творчасці Чорнага на чытача. Наогул жа, усё яна праявіла вялікай любоўю да людзей працы, да роднай прыроды.

Аляксей САСНОК, журналіст.

У БІАГРАФІІ амаль кожнага выдатнага артыста, што належыць да катогры заснавальнікаў беларускага прафесійнага тэатра, ёсць работа, звязаная з творчасцю Кузьмы Чорнага. Яго проза прыцягвала да сябе ўвагу сваёй філасофскай глыбінёй, арыгінальнымі чалавечымі абліччамі і тыпамі, вострай сацыяльных канфліктаў і непаўторнай на малюўніцкі і дакладнасці мовай. Гэпер, калі маладое пакаленне дзесяці гадоў звяртаецца да творчай спадчыны такіх майстроў, як Ул. Уладзімірскі, Г. Глебаў, І. Ждановіч, Ц. Сяргейчык, М. Зораў, А. Шэлег, Д. Літвінаў, І. Матусевіч, у рэпертуарным сэнсе сыграныя імі ролі звяртаюць на сябе ўвагу пераважна з «Бацькаўшчыны» «Ірышкі».

Істотныя зрухі ў працэсе апалявання мастацтвам вялікай жыццёвай праўды і ідэйнай мэтанакіраванасці ў калектывах Першага БДТ і Другога БДТ, якія сталі вядомымі на ўвесь свет, атрымаўшы імяны народнага паэтаў Беларусі Янкi Купала і Якуба Коласа, адбыліся пад уздзеяннем важака і шматзначнага слова К. Чорнага. А для Г. Глебава і І. Ждановіча, напрыклад, выступленне ў ролях Паўла Няміры і Марылькі ў «Бацькаўшчыне» пагогу было першым яскравым поспехам, бо тут выявіліся на акцёрскую арыгінальнасць адольнасці гэтых артыстаў наглядна ў складаны свет супярэчлівых і ясных драматургічных герояў.

Народны артыст СССР У. Уладзімірскі ў ролі Леапольда Гушкі ў спектаклі Першага БДТ «Бацькаўшчына» (1932 г.).

А якім значным і багатым на фарбах быў навулярны тады на раману «Бацькаўшчына» Леапольд Гушка, чый вобраз уважліва ўладзімір Уладзімірскі! Разам з Уладзімірам Крыловічам, які даў беларускай сцэне мантаный партрэт героя-рамантычнага павана (Мікіта Вяршынін) у «Бранявоезде

ра прозу-п'есе, Сірэнікі і дзекусей, пошукі найлепшага нарыянага пастаноўкі яе—таксама каштоўная спадчына: рэжысура Д. Літвінава і сцэнаграфія Д. Уласюка не адразу аднавідалі аўтарскай задуме, крытыкаваліся ў сумеснай працы з К. Чорным. Ды і пагогу кантакт пісьменніка з трупай

ным гнязде», выклікала цікавасць да сябе актёраў дакладна вынісанымі характарамі. Крытыка тады адзначала, што мінекія артысты зрабілі акцент на паказе трагічнага лёсу аднаго з галоўных герояў драмы—Мікалая Міхалковіча (народны артыст СССР Ул. Уладзімірскі), а віцебскія засяродзілі пафас на выкрыцці прыгнятальнай беларускага народа—Чарноцкага (народны артыст БССР І. Матусевіч) і Ляменты (З. Вялікі). Тады ж з «Ірышкі» у рэпертуары на гарадах і вёсках рэспублікі ездзіў Бабруйскі перасоўны калгаснасаўгасны тэатр, і гледачы гораха ўсирымалі надзеі хвалюючага сэнсічнага апавядання пра адвечную прагу і імкненне чалавека быць Чалавекам з вялікай літары, свабодным і шчаслівым.

Двойны звяртаўся да інацынізацыі прозы К. Чорнага рэжысёр і драматург заслужаны дзеяч мастацтваў БССР А. Гутковіч. У 1959 г. ён разам з Ф. Казюбскай панісаў драму «Уласнасць» паводле рамана «Трэце пакаленне» (настаўлена тады ж у Бабруйску), а ў 1964 г. зрабіў тэлевізійны спектакль пад назвай «Трэце пакаленне». «Ірышкі» паказаў у насяляваецца гады Брэсцкі драматычны тэатр імя Ленінскага камсамола Беларусі. Грамадскасць рэспублікі добра сустрэла і новую пастаноўку «Бацькаўшчыны» ў 1966 г. колгасуцамі. Рэжысёрам спектакля выступіў народны артыст СССР Фёдар Шмакаў. На сцэне праўдзіва і рамантычна прагучаў матыў чалавечай шчодрасці, калі той жа Гушка (народны артыст БССР А. Шэлег) у віхуры рэвалюцыі вызваліцца ад прыгнёту і забавонаў і кіла за сабой братоў на класу.

Б. ГУК.

Сцэна са спектакля «Бацькаўшчына» у Дзяржаўным драматычным тэатры імя Якуба Коласа (1966 г.), дзе ў цэнтры А. Шэлег у ролі Леапольда Гушкі.

У САЮЗЕ ПІСЬМЕННІКАУ БССР

А ДБЫЛОСЯ чарговае пасяджэнне камісіі па нарысу і публіцыстыцы Саюза пісьменнікаў БССР. На разгляд было вынесена абмеркаванне твораў публіцыстыкі на старонках рэспубліканскіх літаратурна-мастацкіх і гра-

фавых нарысаў, артыкулаў з'яўляюцца на старонках часопісаў, выходзяць новыя кнігі, якія смела можна аднесці да набыткаў дакументальнасці: Сярод іх — «Дзівасія» Веры Палтаран, «Зялёны трохкутнік» Леаніда Леанавіча, «Пробны ка-

стаўленых праблем, глыбінёй іх мастацкага асэнсавання. Прыемна, што кніга Н. Конававай, М. Кярногі, А. Сафроненкі «Робчыя сацыяльны партрэт» адзначана сёлета Дзяржаўнай прэміяй БССР у галіне журналістыкі.

Беларускія пісьменнікі летась, калі рэспубліка адзначала 30-годдзе вызвалення ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, і сёлета, калі святкавалася 30-годдзе Перамогі над фашызмам, стварылі шмат твораў, у якіх расказваецца аб гераічнай барацьбе савецкіх воінаў і партызан з ворагам, а таксама выкрываюцца злачынствы тых, хто хацеў забяліць чалавечтва. З'явілася арыгінальная кніга, роўнай якой, мабыць, няма ў свеце. Гэта — «Я — з вогненнай вёскі» Алеся Адамовіча, Янкi Брыля і Уладзіміра Калесніка.

Разам з тым, зазначыла А. Лысенка, публіцыстыка павінна актыўней умешвацца ў жыццё, узнімаць яго надзённыя пытанні, якія паграбуюць свайго найхутчэйшага

раскрыцця і вырашэння. У абмеркаванні даклада ўдзельнічалі Васіль Якавенка, Уладзімір Карпаў, Павел Місько, Іван Чыгрынаў, Васіль Вітка, Аляксей Кулакоўскі. Яны гаварылі аб неабходнасці часцей бываць на прамысловых прадпрыемствах і ў калгасах, сустрэкацца з рабочымі саўгасаў. Патрабна пабольш пісаць пра савецкіх людзей розных прафесій і рознага маштабу дзейнасці. Прыемна, што рыхтуецца калектывны зборнік нарысаў пра сакратароў райкомаў і гаркомаў партыі. Аўтары кнігі — пісьменнікі і журналісты.

Выдавецтва «Мастацкая літаратура» плануе з 1977 года пачаць выпуск спецыяльнай серыі нарысаў пра нашата сучасніка. У год будзе выходзіць не менш трох кніжак.

Старшыня камісіі па нарысу і публіцыстыцы Уладзімір Юрэвіч прапанаваў выдаць двухтомную анталогію беларускага нарыса. Камісія аб гэтым будзе хадзіць перад прэзідыумам Саюза пісьменнікаў БССР.

Крытыку на ўзровень задач дня

На справядчна-выбарчым сходах секцыі крытыкі і літаратуразнаўства даклад зрабіў старшыня бюро секцыі Д. Бугаёў. З паведамленнем «Актуальныя праблемы сучаснай крытыкі» выступіў В. Каваленка.

Пра надзённыя задачы сучаснай беларускай крытыкі гаварылі М. Ермаловіч, В. Палтаран, Н. Пашкевіч, Ул. Юрэвіч.

Выбрана новае бюро секцыі ў складзе: Н. Пашкевіч (старшыня), Дз. Бугаёў (намеснік старшыні), А. Гардзіці (сакратар), Ул. Ніламедаў, М. Грынчык, П. Дзюбайла, В. Івашын, В. Каваленка, Ул. Калеснік, М. Лазарук, В. Палтаран, Р. Шкраба, Ул. Юрэвіч.

ПЯРОМ ПУБЛІЦЫСТА

мадска-палітычных часопісаў, а таксама кніг асобных пісьменнікаў і журналістаў. Доклад на тэму «Пяром публіцыста» зрабіла старшы навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры імя Я. Купала АН БССР, кандыдат філалагічных навук Антаніна Лысенка.

Яна, у прыватнасці, адзначыла, што ў беларускай публіцыстыцы апошніх гадоў поспехі паводочныя. Шмат ці-

мень» Васіля Якавенкі і іншых. Творы гэтыя прысвечаны тэме сучаснасці, якая з кожным годам атрымлівае ўсё большае раскрыццё. Нарысы «Крылаты канвеер» Валянціна Мысліўца, «Ідзе, гудзе зялёны шум» Уладзіміра Млжэвіча, «Дзеці і мы» Васіля Віткі, «Зорка на зямлі» Віктара Казько, новыя творы Васіля Якавенкі з цыкла «Каласы веку» і іншыя вабяць значнасцю па-

наше д'єсаў, сумесная барацьба, якая змацавала крывёю, пралітай па палых бітваў, супроць агульнага ворага ў гады грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў.

Нас родзіць і аблікае агульнасць мэт і задач камуністычнага будаўніцтва.

Даўняя дружба звязвае вялікага кабарэ ўкраінскага народа Тараса Шаўчэнка з беларускім мастаком Браніславам Залескім, які таксама, як і Шаўчэнка, быў сасланы царскім самадзяржаўем у Арэнбургскія стэпы, са скульптарам Міхаілам Міхашыным, беларусам на паходжанню, які стварыў у Кіеве лепшы свой твор — помнік Багдану Хмяльніцкаму.

Гэтыя сувязі мацнеюць і шырацца штогод у літаратуры, музыцы, тэатральным і выяўленчым мастацтвах.

Ужо ў першыя гады Савецкай улады, у 20-я гады, украінскія і беларускія мастакі разам удзельнічаюць у мастацкіх выстаўках, якія праходзілі ў Кіеве і Мінску.

Толькі за апошнія пяць гадоў на лініі Саюза мастакоў былі наладжаны такія буйныя абменныя экспазіцыі як групавая выстаўка твораў мастакоў Украіны і Беларусі, выстаўка твораў графікі Львова ў Мінску і графікі мінчан у Львове, там жа адбылося шырокае абмеркаванне гэтых выставак. Рэгулярна абменныя выстаўкі праводзяць арганізацыі Саю-

вы Данецка, Днепрапетраўска, Запарожжа, Крывого Рогу, у Закарпацце. У выніку гэтых паздак былі створаны цікавыя карціны і графічныя лісты.

Напярэдадні святкавання 30-годдзя Вялікай Перамогі на млыкі трох братніх рэспублік — Расіі, Украіны і Беларусі — быў адкрыты велічы манумент дружбы, узведзены працоўнымі Браніславай, Чарнігаўскай і Гомельскай абласцей на праект беларускіх і украінскіх скульптараў і дойлідзю.

У Кіеве адкрыта выстаўка беларускага выяўленчага мастацтва, кнігі і цікавай графікі. На ёй прадстаўлены творы жыванісу, скульпту-

ры, Данецка, Арлена Кашкурвіча, Аляксандры Паслядвіч, Георгія Пацлаўскага, Мікалая Гуцэва, Уладзіміра Мурашвера, Людмілы Магковай і многіх іншых.

Наглядзячы на тое, што ў экспазіцыі выстаўкі адсутнічае значная частка лепшых работ, якія адпраўлены на ўсесаюзную выстаўку «30 год Вялікай Перамогі» ў Маскву, выстаўка дае дастаткова поўнае ўяўленне аб стане і развіцці беларускага выяўленчага мастацтва і яго выяўленчых сродках.

Мы спадзяёмся, што выстаўка пашырыць уяўленні нашых сяброў аб мастацтве Беларусі і паслужыць далейшаму ўмацаванню творчых сувязей, яшчэ большаму абліжэнню і ўмацаванню дружбы паміж нашымі народамі.

У гэтыя дні ў залах мінскага Палаца мастацтваў праходзіць IV ўсесаюзная выстаўка акварэлі. На ёй шырока прадстаўлены работы ўкраінскіх мастакоў. Ярка, маляўнічыя творы акварэлістаў з Запарожжа і Кіева, Львова і Закарпацця вылучаюцца прыцягваюць увагу беларускіх гледачоў. Аб гэтым сведчаць шматлікія запісы ў кніжэ водгукаў выстаўкі.

Паспяховае развіццё эканамічных і культурных сувязей паміж нашымі народамі-пабрацімамі, у тым ліку і правядзенне Дзён літаратуры і мастацтва — гэта яшчэ адно сведчанне мудрасці ленинскай нацыянальнай палітыкі, нашай партыі, якая яднае ў адзіны магутны паток імкненні ўсіх народаў Савецкага Саюза, якія будуць камуністычнае грамадства.

ТРЭЦІ дзень гучаць па Украіне беларускія песні, вершы, музыка. У гарадах і вёсках выступаюць беларускія харавыя і танцавальныя калектывы, з працоўнымі братнямі Украіны сустракаюцца беларускія пісьменнікі, кінематаграфісты, мастакі. Тут праходзіць Дні літаратуры і мастацтва Беларускай ССР.

Такія святы культуры, што праводзяцца пад дэвізам дружбы і брацтва народаў нашай шматнацыянальнай краіны, сталі добрай традыцыяй. Яны садзейнічаюць аднаму народаў, абмену духоўнымі каштоўнасцямі і ўзаемнаму ўзбагачэнню.

У Кіеве, Львове і іншых гарадах экspanуюцца выстаўкі твораў выяўленчага мастацтва Беларусі. На Украіну выехала група беларускіх мастакоў.

Карэспандэнт «Літаратуры і мастацтва» звярнуўся да старшын праўлення Саюза мастакоў БССР В. С. Пратасені і напросіў расказаць аб творчых сувязях мастакоў Беларусі і Украіны, аб тым, з якімі набыткамі пазнаёміў беларускіх мастакаў украінскія гледачоў, аб сустрэчах, якія адбудуцца на Украінскай зямлі.

— Як вядома, культурныя сувязі беларускага і украінскага народаў бяруць пачатак у сёвай старажытнасці.

— Культуру і народаў-братоў абліжае праворапал-вякімі дружба, гістарычная суноль-

НА ЗЯМЛІ СУСЕДЗЯЎ — ПАБРАЦІМАЎ

Значны ўплыў на развіццё прафесіянальнага рэалістычнага мастацтва Беларусі аказаў у свой час Кіеўская школа малевання Імя Мурашы, якую закончылі многія беларускія майстры: Вялішкі-Біруля, А. Васюцінскі, Л. Альпіровіч, Я. Кругер і іншыя.

Аднак толькі пры Савецкай уладзе, пасля перамогі Вялікага Кастрычніка, былі створаны неабмежаваныя магчымасці для культурнага развіцця. Наша дружба і супрацоўніцтва дасягнулі новых вышынь, сталі не толькі данінай добрай і даўняй традыцыі, але і прычынова новым, важным этапам інтэрнацыянальных сувязей культуры. Сувязей, якія сёння сталі нормай савецкага ладу жыцця.

Сёння з годарам можна сказаць, што культурныя сувязі двух нашых народаў-братоў трывалыя, не толькі таму, што ў іх адлюстроўваецца наша радаслоўнасць, але і таму, што мы звязаны вузламі братэрства з вялікім рускім народам і з усімі народамі нашай шматнацыянальнай савецкай дзяржавы.

за мастакоў Брэста і Луцка.

Сёння на ніве беларускага мастацтва паспяхова працуюць сорок мастакоў, якія ў розны час закончылі мастацкія навучальныя ўстановы Украіны. Сярод іх — трыццаць мастакоў — украінцаў па паходжанню.

Цікава адзначыць такі факт: выдавецтва «Містэцтво» ў Кіеве надрыхтавала да Дзён беларускай культуры кнігу нарысаў аб беларускіх мастаках.

Нашы жываніцы і графікі неаднаразова выязджалі ў творчыя камандзіроўкі на прамысловыя прадпрыемст-

ва, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Значнае месца тут займаюць работы, прысвечаныя подзвігу савецкага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны, мірнай і стваральнай працы, гісторыка-рэалістычным падзеям, роднай прыродзе. Гэта творы вядомых мастакоў Міхаіла Савіцкага, Віталія Цвірко, Заіра Азгура, Андрэя Бембеля, Яўгена Зайцава, Мая Данчыга, Сяргея Селіханова, Сяргея Вакара, Анатоля Шыбнёва, Наталі Воранава, Раісы Кудрашчы, Івана Стасевіча, Пятра Крахалёва, Альгерда Малі-

Ідуць школьныя кніжкі. Дзеці рабочых і службчых будзёста № 12 г. Магілёва праводзяць іх у загарадным пільнеўскім лагеры «Ракета». Звонкія галасы работ напоўнілі сасновы бор. Дзеці развучваюць песні, малююць з прыроды, удзельнічаюць у спартыўных спаборніцтвах. Добра прыходзіць іх адпачываць у «Ракетце».

Пільняры (злева направа) Іпа Аўчынінківа, Іра Антоненка і Ліда Белавіцкая вухваюцца да конкурсу на лепшы малюнак «Я бачу свет».

У ЗАЛАХ Саюза мастакоў БССР разгорнута выстаўка мастака Лявона Цімафеевіча Баразны. Кароткае, але яркае жыццё было ў гэтага сціплага, працалюбивага чалавека. Экспазіцыя адлюстроўвае яго творчы шлях.

Знаёмячыся з жываніснымі эцюдамі ранняга перыяду, з пейзажамі, партрэтамі і эскізамі да карцін, можна беспамылкова сказаць, што Лявон Баразна валодаў дарам тонкага жыванісця і мог плённа працаваць у розных жанрах. Тут і рэалістычныя эцюды беларускай прыроды, выкананыя ў 1956-57-х гадах «За кудзелляю» (1949 г.), «Ваколіца Шэры дзень», «Цішыня» (1971 г.), «Партрэт маці» (1955 г.), «Аўтапартрэт» (1956 г.).

Л. Баразна, акрамя жыванісу, захапляўся графікай. Чалавечнасцю, глыбакдумнасцю вылучаюцца графічныя партрэты «Вясковая дзяўчына», «Жаночы партрэт», «Партрэт старога кабеты» і інш.

Калі ў яго ранніх акварэльных пейзажах «Стары Мінск», «Летні дзень» (1947 г.), «Вёска Дуброўна на Гомельшчыне» (1957 г.), «Сонечны дзень» (1959 г.) наглядзецца прыглушанасць фарбаў, стрыманасць, то ў пейзажах «За Нёманам»

(1960 г.), «Дождж у Альбуні» (1970 г.), у партрэце «У чаканні» (1966 г.) — фарбы яркія, чыстыя, насычаныя. Тонкім спалучэннем колераў, абатуленасцю і тэмпераментам вызначаюцца пейзажы «Паводка ў лесе» (1970 г.), «Мастэчка», «Восень» (1971 г.), партрэт «Народны спявак А. Мошні» (1970 г.) і іншыя.

Л. Баразна спрабываў свае здольнасці і ў мастацкім плакаце, і ў кніжнай ілюстрацыі, і ў тэматычных мазаічных плакатах і манументальным роспісу, і ў

ЖЫЦЦЁ, АДДАДЗЕНАЁ МАСТАЦТВУ

афармленні пантолака. Есць на выстаўцы кніга «Граўюры Францыска Скарыны», якую падрыхтаваў да друку Лявон Цімафеевіч, але не дачакаўся выхаду яе ў свет. Л. Баразна сістэматызаваў усе вядомыя граўюры Францыска Скарыны, апісаў іх, зрабіў мастацтвазнаўчы аналіз. Кніга атрымала станоўчую ацэнку ў друку.

Наведвальнікі выстаўкі знаё-

мяцца таксама з малюнкамі народнага адзення Л. Баразны, якія надрукаваны і ў Беларускай Савецкай Энцыклапедыі. Трэба быць вялікім знаўцам гісторыі і энтузістам, каб з розных крыніц сабраць дзедкі аб адзенні: «Беларуская народная вопратка XI-XV стагоддзяў», «Беларуская вопратка XV-XX стагоддзяў», «Беларуская народная вопратка XV стагоддзя».

Беларускія мастакі і многія калектывы мастацкай самадзейнасці рэспублікі добра ведаюць Л. Баразну як вялікага знаўцу народнай творчасці. У вышкі вандраванніў па беларускіх вёсках з'явіліся ў мастака тры вялікія альбомы малюнкаў «Беларускі народны арыямент Палесся» (1957 г.), «Беларуская народная вопратка» (1958 г.), «Арыямент Гродзеншчыны» (1960 г.).

Надзвычай плённа працаваў Л. Баразна над стварэннем сціплага беларускага касцюма для самадзейных народных калектываў і ансамбляў. Ім працаваны і створаны касцюмы для больш як пяцінаціці народных калектываў, у тым ліку такіх славетных як гродзенскі ансамбль песні і танца «Нёман», Смалгонскі ансамбль імя Агіцкага, Наваградскі ансамбль песні і танца «Свіцязь», Карэліцкі вакальны квінтэт і інш.

Альбом «Беларуская народная вопратка», у які ўвайшлі 53 малюны, набыты Дзяржаўным мастацкім музеем БССР.

Д. МАСЛАУ.

РЭХА ДНЯПРОЎСКИХ НАВАЛЬНІЦ

энергіяй працягваў выконваць на сцэне артыст.

ЗАСЛУЖАНЫ АРТЫСТ УКРАЇНСКАЙ ССР
Канстанцін ПАРАКОНЬЕУ

ўражанне новай хваляй энергіі. Парыў Беражнога заўсёды быў на вышыні народнага парыву. Як і ўсе на плаціне, гэты чалавек жыў у абставінах напружаных, трывожных і небяспечных, якія пагадвалі гарачы бой. Толькі цнер у «варожым» лагэры знаходзілася моцная, люта-стая стыхія... Унутранае жыццё героя, нібы гучанне асобнага інструмента ў аркестравым цэлым.

З натхненнем ты ішоў да мэты,
Цярністым быў твой доўгі шлях.
Дніпро... ты піў ваду і з рэчкі гэтай;
Любоў да горада прачытана ў тваіх вачах...

ТАК ва ўрачыста ўзнёслым вершаваным стылі драматычнай паэмы І. Качэргі «Яраслаў Мудры» віталі выканаўцу галоўнай ролі Канстанціна Параконьева калегі на тэатру. Было гэта ў 1970 годзе з нагоды прысуджэння яму звання лаўрэата Дзяржаўнай прэміі УССР імя Т. Шаўчэнікі за стварэнне вобраза Яраслава. У той час акцёр толькі прыйшоў да пачатку з Кіраваградскага тэатра імя М. Краніўніцкага.

Першы ж год знаходжання ў новым калектыве, здаецца, увабраў чаканні ўсяго жыцця. У час прагулак Канстанцін Іосіфавіч асабліва любіў глядзець на велічны Дняпрагэс. Ён успрымаў яго як працоўны помнік новай эпохі. Неўзабаве гэтыя ўражанні далі К. Параконьеву эмацыянальны штуршок у стварэнні вобраза начальніка аднаўлення Дняпрагэса камуніста Беражнога ў спектаклі «Дняпроўскія зоры» на п'есе Я. Ваша. Герой — сучаснік на ідэйна-мастацкай маштабнасці павінен быў падняцца на ўзровень з Яраславам, ролю якога з такой

Упершыню гэты спектакль ішоў на запарожскай сцэне ў 1951 годзе ў пастаноўцы В. Магара. У галоўнай ролі тады выступаў А. Кароль. У пачорсаўцаў ён быў апазіраваным «манументалістам» — магутная фігура, шырокі жэст, глыбокі бас... Іграў Багдана Хмяльніцкага, Кабзу, Стэсселя... У яго Беражнога на першы план выхадзіла жалезная воля, логіка. У ім спалучалася пачуццё гора па загінутаму сыну з духоўнай мужнасцю, умненнем кіраваць вялікім калектывам. Дыялектыку ж вобраза Беражнога ў трактоўцы К. Параконьева і рэжысёра В. Аглобліна можна тлумачыць пільнай увагай нашага мастацтва да ўнутранага свету чалавека. Сама гісторыя, час зрабілі натуральна гэтай асобы надзвычай рухомай, надаўшы вобразу толькі некаторыя рысы называльнасці. Тэатр, як і раней, славіць волю, настойлівасць, пачуццё абавязку камуніста. Аднак прыкметна змяніўся падыход да стварэння вобраза. Рэжысёр і акцёр імкнуліся пазбегнуць декларатывнасці. Іх увагу прыцягнуў працэс даследавання псіхалогіі асобы, яе грамадзянскай сутнасці.

Так перад намі паўстаў нібы зусім просты чалавек, які толькі знешне нічым не адрозніваўся ад тых, хто працуе на аднаўленні дамбы. Чалавек, не шкадуючы сябе, клапоціцца аб іншых. Мы бачым на сцэне Беражнога —

Параконьева ў кірзавых ботах, у трошкі з'ехаўшай на бок кепцы... Гэта дэталі нібы робіць героя маладзейшым, падкрэслівае, што і зараз жыве ў ім камсамольскае юнацтва... Жыццёвае, будзённае, лёгка называльнае абуджаюць у гледачоў пачуццё даверу да характару персанажа. Вось ён прамоклы па дажджы, знямоглы з'яўляецца на парозе свайго кабінета, скідае боты і ў шкарпэтках накіроўваецца да стала. Прасушыць вопратку ці адначыць няма часу, бо трэба зваіць па тэлефоне, зноў вырашаць неадкладныя справы. Праз гэты рытм жыцця,

праз звычайныя бытавыя дэталі з адценняў у гэтай сцэне нічо ярчэй паўстае чалавечнасць характару, інтэлектуальнасць яго на службе людзям, грамадству, часу.

Але гэта не азначае, што ігра К. Параконьева прыземленая, наадварот, яна актыўна ўваходзіць у сістэму абагульненняў. Унутраная сіла, цэльнасць Беражнога ў выкананні артыста найлепш за ўсё прачыталася на стыках двух станаў — выканаўца не баіўся паказаць крайнюю ступень чалавечай стомленасці або душэўнага болю свайго героя. У канчатковым выніку ён перакрываў такое

Кіно

НА ПРАЦЯГУ дзесяці дзён у рэспубліканскім Доме кіно праходзіў агляд-конкурс творчасці беларускіх кінематографістаў. Аўтарытэтнае журы прагледзела каля 40 мастацкіх, тэлевізійных, дакументальных, навукова-па-

нарына ў цэлым «не атрымалася». Павінен агаварыцца, што такіх фільмаў на конкурсе мы не ўбачылі.

У той жа час агляд паказаў, што ўзровень прафесійнальнага майстэрства нашых кінематографістаў прыкметна вырас, павысілася творчая культура аўтараў, выразна праявілася іх уменне падпарадкаваць сваю работу агульнай задуме фільма.

Аднадушна журы прысудзіла спецыяльны дыплом лаўрэату Дзяржаўнай прэміі БССР В. Чацверыкову за творчае асваенне героіка-патрыятычнай тэмы. Пастаўле-

сёрскай работай прызнаны фільм В. Дашука «Трывожныя вышыні».

Яшчэ адна асабліваць агляду-конкурсу: прысуджэнне ўзнагарод тым кінематографістам, чые імёны на фестывалях застаюцца, як гавораць, «за кадрам». Так, за сваю работу ў фільме «Польмя» дыпламы і медалі атрымалі рэжысёры Д. Багданаў і Я. Гольдман.

У апошнія гады на студыю прыходзіць шмат маладых работнікаў. Удзел у конкурсе дапамагае іх станаўленню, набываюць ім свайго творчага почырку. Першымі работамі ядрэна заявілі ўжо аб сабе маладыя рэжысёры Г. Харлан і Л. Нячаеў. Яны адзначаны журы за лепшыя рэжысёрскія дэбюты.

Спецыяльным дыпламам узнагароджаны вядомы празаік В. Быкаў за лепшы аўтарскі каментарый у фільме «Апаленая памяць» — усхваляваным, пастычным расказе аб творчасці народнага мастака БССР М. Савіцкага.

БЕЛТА.

У спісе самых папулярных

Часопіс «Тэатр» па традыцы апублікаваў звесткі аб рэпертуары драматычных тэатраў краіны за 1973 год. Сярод твораў, што былі паказаны больш як сто разоў, названы п'есы беларускіх драматургаў. Адно з першых месца належыць А. Макаёнку, чые тры творы — «Трыбунал», «Зацоканы апостал» і «Таблетку пад язык» — прайшлі чатыры тысячы трыста пяцьдзесят пяць разоў. Камедыя М. Магуюнскага «Амністыя» ставілася на сцэнах 53 тэатраў 779 вечароў. Як вядома, удзельнік абароны цытадалі над Бугам у 1941 годзе А. Махнач напісаў драму паводле незабытых падзей вайны — «Гаўрошы Брэсцкай крэпасці»; яна

пастаўлена ў сямі тэатрах і вытрымала 198 прадстаўленняў. «Несцерка» і «Цудоўная дудка» В. Вольскага збіралі гледачоў у семдзесят трыццаці годзе звыш пяцісот разоў. У спісе названы таксама творы А. Маўзона («Толькі адно жыццё») і В. Зіміна, які цнер працуе рэжысёрам Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра («Драўляны кароль»). Папулярнымі былі таксама «Прымакі» народнага паэта Беларусі Я. Куналы, што ў трох тэатрах «узімалі» заслону 152 разы.

Звесткі сведчаць пра вялікую цікавасць дзеячў сцэнічнага мастацтва і гледачоў да драматургічнай творчасці пісьменнікаў нашай рэспублікі.

ЗА МАЙСТЭРСТВА І НАТХНЕННЕ

пулярных фільмаў, вынужаных у мінулым годзе, і прысудзіла дыпламы і медалі за лепшыя работы.

Прааменціраваць вынікі конкурсу карэспандэнт БЕЛТА папрасіў старшыню журы, галоўнага рэдактара Дзяржаўнага Савета міністраў БССР па кінематографіі В. Т. Халіна.

Своеасабліваць нашага конкурсу ў параўнанні, скажам, з традыцыйнымі фестывалямі, заключалася ў тым, што спаборнічалі не фільмы, а толькі іх аўтары — рэжысёры, апэратары, мастакі, кампазітары, кожны з якіх мог удастоіцца прызга за сваю работу, нават калі

ная ім кінаапаея «Польмя» адзначана галоўным прызам усесаюзнага кінафестывалю ў Кішынёве.

Па раздзелу мастацкіх фільмаў дыпламам і медалём за лепшую рэжысёрскую работу ўзнагароджаны таксама В. Тураў — настаноўшчык цікавай карціны аб нашых сучасніках — «Час яе сьноў». Апэратар гэтай стужкі Д. Зайцаў таксама названы ў ліку пераможцаў конкурсу. Удастоены ўзнагароды і апэратар-настаноўшчык «Польмя», лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР В. Аліфер.

Па раздзелу дакументальных фільмаў лепшай рэжы-

Здымачная пляцоўка — Украіна

Творчае аб'яднанне «Летаніс» студыі «Беларусьфільм» накіравала на Дні беларускай літаратуры і мастацтва на Украіне здымачны «дэсант». Стваральца дакументальнага каляровага стужка, якая пакана асноўныя падзеі і сустрэчы на гасціннай зямлі братаў народа з дзеячамі культуры нашай рэспублікі, Рэжысёр Валерыя Рыбаруў, апэратары Веніямін Арлоў і Фелікс Кучар узначалываюць каленцью, які фіксуе канцэртныя нумары влікіна праграмы, таварыскія вечары калег па яўру і творчасці, агляд гістарычных мясцін. У мантанжным перыядзе аўтары маюць намер склаасці фільм так, наб ён гучаў ян адлюстраванне, змянальнай падзеі і кінематографічная паэма пра сардэчную сувязь паміж народамі-суседзямі, народамі-братамі.

У стужку адбіраюцца самыя выразныя «дублі» кадраў. Мантанжніца Н. Патупчын і рэжысёр Г. Аўчарэнка у мантанжным цэху «Беларусьфільма».

Фота Ул. КРУКА.

выклікаў пацуццё ўрачыстай непаўторнасці. Ваіна на зыходзе. Паміраць зараз, калі перамога бліжэй, вельмі цяжка. Аднак Сяргея банька пасылае на рашаючы ўчастак бою. Толькі так можа пачыць камуніст. Драматычны прыўзнятая атмасфера эпізода стваралася мізансцэнай, мовай рэжысуры: банька і сын стаяць на скарпе. Іх фігуры на фоне шэрага неба выглядаюць велічнымі, успрымаюцца як частка маці-прыроды. Але ўся размова Беракнога — Паракошьева і асабліва словы — «Будзь добрасумленным, сыноне!» у напружанай цішыні залы гучалі з выключнай сардэчнай цэльнасцю. Адчуванне мастацкай праўды нараджае кантраст паміж пафасна-рамантычнымі настроймі ўсяго эпізода і мужнай прастатой, стрыманасцю героя.

Праблема маральнай дасканаласці чалавека, паказаная праз вобраз Беракнога, разглядалася В. Аглобліным як галоўная ў спектаклі. Вось чаму канфлікт паміж Беракногам і Светлавідавым, з пачатку не разумеў рэалістэцкі праект пачальніка аднаўлення дамы, быў цэнтральным у п'есе 1951 года. А ў новай сцэнічнай распрацоўцы ён адыйшоў на другі план. Асабліва ярка раскрыта антыпады Беракнога і інжынера Грабчака (В. Чулімаў). Бескампраміснасць першага адчувалася ў параўнанні з кар'ерысцкім настроем свайго падначаленага. Дзе кантрастнага проціпастанавлення звычайнай сутнасці Беракнога і Грабчака характэрна такая рэжысёрская метафа. У кабінет, дзе Беракны праводзіць увесь свой час, яго жонка прыносіць

абед, калі ўмывальніка вешае ручнік... Уваходзіць Грабчак, накіроўваецца да ўмывальніка, і вось ужо беслаесны ручнік забруджаны...

Такім чынам спалучэнне жыццёва-канкрэтнага і абстрактнага, метафарычнага было прынцыпам спектакля, вызначыўшым і гучанне цэнтральнага вобраза.

Спектакль расказаў пра падзеі 1944 года. Але яны не адмежаваны ад сённяшняга дня. Гісторыя аднаўлення разбуранай вайной народнай гаспадаркі пераклікаецца з праблемамі новабудовы, настроям 70-х гадоў. Беракны К. Паракошьева пібы падаваў руку сучасным героям эпохі навукова-тэхнічнай рэвалюцыі. Іх мы пазнаем на максімалізму, сумленнасці, здольнасці думаць і кланіцца аб другіх больш, чым аб саміх сабе, і яшчэ ўменні рашуча змагацца супроць коснасці, рудніцтва... Мы пазнаем іх па рысах чалавечага тыпу, якія выпрацоўвае ў сабе чалавек светлага заўтра.

За час гастрольных выступленняў у Мінску патрабаваліся і ўдзячны глядач беларускай сталіцы высока ацаніў майстэрства гэтага выдатнага артыста, аднаго з вядучых у трупі нашага тэатра.

В. ГАЙДАБУРА,
загадчык літаратурнай часткі Запарожскага ўкраінскага музычна-драматычнага тэатра імя М. Шчорса.

На здымках — заслужаны артыст УССР, лаўрэат Дзяржаўнай праміі УССР імя Т. Шаўчэнка К. Паракошьева ў ролі Беракнога і Яраслава Мудрага.

Тацяна НЕШЧАРЭТ

Свой край любіць ты пачынай з малага:
З той сьнежкі, што губляецца ў траве,
З блакітных сноў разводдзя веснавога,
З сівых уздыхаў студзенскіх завей;

З дзівочых звонкіх песень да святання,
З вячэрняга глухага суму ўдоў,
З густой, даспелай нівы хвалявання,
З матораў гулу,
З пошуму дуброў.

Калі ты часам засумуеш дужа,
Па ўсім тым, без чаго не можаш жыць.
Тады і скажаш, дарогі мой дружа,
Як Банькаўшчыну ўмеш ты любіць.

НАКЦЮРН ШАПЭНА

Сабе на ўцеху і для асалоды
Стварыла тыя гукі чалавецтва
І музыкаю стала называць.
А геніі сабралі іх і склалі

У скерца,
у нацюрны,
у санаты.

Нацюрні Шапэна...
Бачыш, той струменьчык

Празрыста заліваецца,
бульбочка,

То птушкай заспявае і ўзаўецца

Да хмар,
а то спадае на зямлю,

Каб у жытнёвай руці прытаіцца,

То зноў увісь,
да радасці,
да шчасця

Нацюрні Шапэна
кляча,
кляча,
кляча...

І ты ідзеш за ім...
за ім ідзеш.

Тацяна Іванаўна Нешчарэт — актрыса Запарожскага ўкраінскага музычна-драматычнага тэатра імя М. Шчорса, які цяпер знаходзіцца на гастроліх у Мінску. Украінскаму чытачу вядома яна і як паэтка — яе вершы часта друкуюцца ў перыядычных выданнях.

МНЕ ДАВЯЛОСЯ

БАЧЫЦЬ

Мне давялося бачыць, як слязьмі
У полі жыта плакала ад болю
І каласы згінала да зямлі,
Як тухлі зоркі ясныя ў няволі.

Мне давялося бачыць пльнь Дняпра,
Змяшаную з крывёю чалавечай.
Мне давялося бачыць, як гараць
Муры каменныя, нібыта свечкі.

Мне давялося бачыць, як салдат
З прабітым сэрцам ціха ў жыта падаў,
Губляючы апошні свой пагляд
За пачарнелым дымным далаглядам...

Загойваліся раны на зямлі,
Дзень Перамогі завітнеў садамі,
Над полем зоркі ясныя ўзышлі,
І завінела жыта каласамі.

Ды дзесьці зноў праносіцца ўраган
І чуен грукат сталі і жалеза,
І дзесьці зноў насыпалі курган
Над брацкаю магілай свежай...

Народы свету, беражыце мір! —
Я заклік падхаплю, як сцяг крылаты,
Каб жыта больш не плакала слязьмі,
Каб у яго не падалі салдаты!

З украінскай перакладу Хв. ЖЫЧКА.

З ПЕСНЯЙ

па Гродзеншчыне

Артысты Беларускай дзяржаўнай філармоніі ў гэтыя дні выступалі з канцэртнай перада выбаршчыкамі. У прыватнасці, наша творчая брыгада знайшла са сваёй праграмай працоўных Гродзеншчыны. Прысутныя асабліва цікава сустракалі песні кампазітара І. Лучанка, якія выконвае Р. Федчык, танцы заслужанай артысткі БССР Р. Красоўскай, нумар жангльёра В. Таварчы, жартоўныя кундлеты С. Самсонава, мініяцюры І. Юданавай, лірычныя сцэны Г. Санько і зладжаную іграў ансамбля над кіраўніцтвам В. Кавалёва. Былі прачытаны вершы Н. Гілевіча і маналог «Партызанскія сустрэчы».

М. ШЫШКІН,
заслужаны артыст БССР

Пасланцы Асеціі

Спектаклем «У спісах не пазначаны» паводле аднайменнай аповесці В. Васільева ў Магілёве пачаў гастролі Руска тэатр Паўночна-Асецінскай АССР, які за вялікіх поспехі ў сцэнічным мастацтве ўзнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Гэта першая сустрэча беларускіх глядачоў з гэтым калектывам. З цікавасцю была сустрачана і работа маладых стваральнікаў спектакля «Мінулым летам у Чулімску» А. Вамілава, дыпламантаў Дзяржаўнага Інстытута тэатральнага мастацтва імя А. Луначарскага — А. Хугаева (рэжысёр), Н. Бецішьева (мастак) і А. Казаўскай (выканаўца галоўнай ролі).

Акрамя абласнога цэнтра, госці з Асеціі даюць прадстаўленні ў Выхаўскім, Слаўгарадскім і Краснапольскім раёнах.

М. СІНЯКОУ.

У ТОЙ вечар Вялікая канцэртная зала кансерваторыі была поўная: праграма творчай справядзачы кампазітара Эдзі Тырманд складалася з некалькіх яе твораў апошняга часу, а таксама з двух новых цыклаў — на словы Ф. Г. Лоркі і Э. Агняцвета. Як вядома, гэты музыкант спалучае кампазітарскую дзейнасць з канцэртнай і педагогічнай работай. Існуе цесная сувязь інтарэсаў і творчых схільнасцей Э. Тырманд — педагога кафедры канцэртмайстэрства і аўтара кантат фартэпіянальных канцэртаў, хораў, санат і песень. Яна праяўляецца ў данытлівай, я сказала б, прагнай цікавасці да музыкі глыбокай думкі і свежай выразнасці.

Творчасць кампазітара ахоплівае ўсё больш разнастайныя і складаныя пласты жыцця. Аб гэтым сведчаць і інструментальныя цыклы, — напрыклад, Саната і Сюіта для фартэпіяна, санаты для альта і скрыпкі, шматлікія дзіцячыя п'есы, многія творы на паэтычныя тэксты. Побач з лірычным хорам і песнямі на словы М. Багдановіча, А. Пракоф'ева, А. Александровіча, Э. Агняцвета з'явіліся вакальныя цыклы на тэксты паэтаў, дзе гэты рэзкі кантрастнага характару і значнага ідэйнага гучання

атрымалі захапляючае ўвасабленне. Так, Э. Тырманд імкнецца зразумець філасофію і паэтыку вершаў М. Танка, пранікнёна ў тайну яго паэтычнага стылю (напрыклад, у цыкле «Зямное прыцягненне»). Кампазітара ўразілі радкі афрыканца Б. Дадэ, якія гнеўна выкрываюць расізм. Новыя вершы Э. Агняцвета пра маці невядомага салдата захапілі складанасцю музычнай псіхалагічнай задачы.

Шамчук мае немалыя магчымасці сапраўды вакальнай выразнасці. Драматычна яркае выкананне Л. Шамчук атрымала чуйны водгук у партыі фартэпіяна, якую перадала з дакладным адчуваннем музычнай пластыкі і фарбаў піяністка Н. Салдаценкава.

Зборнік гумарыстычных сцэнак «Містэр Іваклі і іншы» (словы В. Левіна) своеасабліва праяўленнем вытанчанага пачуцця камічнага.

най маці дапамаглі Л. Анегінай перадаць горкае галазінне беларускага народнага складу, неабдымную сілу пачуццяў матчынай споведзі. У ансамблі з Л. Анегінай паспяхова выступіла Л. Максімава.

Драматычна трывожная музыка Санаты для фартэпіяна захапляе дакладнай адпаведнасцю кантрастаў настрою і зменлівых відаў фарбаў і штрыхоў выканаўчай палітры. Л. Малышава прачула і тэхнічна дакладна раскрыла задуму аўтара.

Высокімі выканаўчымі вартасцямі вызначаўся камерны дуэт Г. Клячко і Л. Тэр-Мінасян, якія выступілі з Другой санатай для скрыпкі і фартэпіяна. Колена новае выкананне гэтага твора прыносіць артыстам усё большую ансамблеваю свабоду, натуральнае адчуванне эмацыянальнага пульсу музыкі і віртуознаы бласк. З захапляючай лёгкасцю Г. Клячко і Л. Тэр-Мінасян сыгралі вельмі складаны «вечны рух» у фінале санаты.

У канцэрце прагучала таксама адухоўленая Паэма для скрыпкі і фартэпіяна ў выкананні Р. Нодэля і Н. Цёмкінай.

Канцэрт з твораў Э. Тырманд быў адзначаны пафасам сталай думкі, строгага густу, сапраўднага прафесіяналізму. У гэтым — яго галоўная вартасць; у гэтым — і праяўленне творчага росту аўтара, і абяцанне новых мастацкіх сустрэч з хваляючай музыкай.

Т. ШЧАРБАКОВА,
кандыдат мастацтвазнаўства.

ПАФАС ПАЭТЫЧНАЙ ДУМКІ

У канцэрце, аб якім я пішу, прагучала тры вакальных цыклы, і ў іх раскрылася, як эстэтычная катэгорыя музыкі Э. Тырманд, унутраная патрэба пісаць эмацыянальна, раскрываць дыялектычна вялікія чалавечыя страсты. Сапраўдны сімфанізм уласцівы вакальна-інструментальнаму гучанню чатырох частак цыкла на словы Лоркі. Музыка ахоплівае нястрыманай страпанасцю, смелай зменай іспанскіх рытмаў, расквечаных то святочнасцю, то суровым аскетызмам каларыту. Прыгожы голас маладой спявачкі Л.

Л. Каспорская, В. Чарнабаеў і піяністка Л. Максімава з вялікім артыстызмам перадалі гэта сваім выкананнем. Іншая сілай уздзеяння — вострым пачуццём пакут, журботнай рашучасці, волі — уразіў новы вакальны цыкл «Беражыце мір!» на словы Э. Агняцвета. Гэта трыпціх маналагаў — «Дзе вы цяпер, мае хлопцы мілыя?», «Маці невядомага салдата», «Хай часцей смяюцца дзеці». Музыка вызначае амаль оперная маштабнасць гучання, Магутны, здзіўляючы размах і маляўнічасцю, голас, правільнае разуменне духоўнага зместу вобраза журбот-

СТАЛА добрай традыцыйнай праводзіць урачыстыя сходы, прысвечаныя вынікам культурнага шэфства над Узброенымі Сіламі СССР. Праведзена такое мерапрыемства і ў гэтым годзе. У акруговы Дом афіцэраў сабраліся акты-

артыстка БССР Э. Браварская. Яна гаварыла, у прыватнасці, аб тым шырокім размаху, які атрымала культурнае шэфства напярэдадні святкавання 30-годдзя Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне.

Вучоныя, пісьменнікі, камітэты прафсаюза работнікаў культуры за дашныя паказчыкі ва ўсеагульным аглядзе культурна-шэфскай работы, прысвечаным 30-годдзю Вялікай Перамогі, Беларускаму рэспубліканскаму камітэту прафсаюза работнікаў куль-

раўлення Чырванасцяпной Беларускай вяснянай акругі генерал-лейтэнант А. Дзебалок уручыў Саюзу журналістаў БССР пераходны Кубак Міністэрства абароны СССР і пераходны Чырвоны сцяг ЧБВА — Саюзу пісьменнікаў БССР.

Член рэспубліканскай ваенна-шэфскай камісіі народнай артыстка СССР Т. Нікішкава ад імя ўсіх творчых работнікаў запэўніла прысутных, што яны і падалей будуць развіваць і ўмацоўваць сувязі з воінамі, выхоўваць іх у духу патрыятызму, вернасці партыі, Радзіме, народу.

У заключэнне ўрачыстага вечара адбыўся вялікі канцэрт майстроў мастацтваў з удзелам эстраднага аркестра мінскай міліцыі і народнага армейскага ансамбля песні і танца «Тачанка».

Б. МАЗАЛЕЎСКІ.

Фота Ул. СТАСЮКА.

ТВОРЧАЯ АКТЫўНАСЦЬ

вісты культурна-шэфскай работы, прадстаўнікі творчых саюзаў, арганізацый і ўстаноў, воіны Савецкай Арміі, лагранічнікі, супрацоўнікі органаў унутраных спраў.

Урачысты сход адкрыў старшыня Беларускага рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў культуры Л. Наміла. Вынікі культурнага шэфства падзяла старшыня рэспубліканскай ваенна-шэфскай камісіі народнай

вазітары, мастакі, артысты, многія творчыя калектывы арганізавалі за саравадзены перыяд вялікую колькасць культурна-асветных мерапрыемстваў — лекцый, сустрэч, спектакляў, канцэртаў у воінскіх часцях, на вяртаньнях, у органах і падраздзяленнях Міністэрства ўнутраных спраў.

Гэты патрыятычны рух і высякародная праца творчай інтэлігенцыі на заслугах ака-

туры прысуджаны пераходны Чырвоны сцяг МУС СССР.

Сакратар ЦК прафсаюза работнікаў культуры Ю. Папоў урачыста ўручыў гэты сцяг Л. Намілу і Э. Браварскай.

Творчых работнікаў Беларусі цёпла павіншаваў з узнагародай генерал-маёр міліцыі Л. Шаўчэнка.

Тут жа начальнік Палітун-

Студэнцкі клуб «Мара»

Ен быў створаны ў 1963 годзе ў Мінску па ініцыятыве гарадскога камітэта камсамола. Яго дзейнасць накіроўвае савет, куды ўваходзяць прадстаўнікі розных вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў горада-героя. Галоўная задача клуба — эстэтычнае і маральнае выхаванне студэнцкай і вучнёўскай моладзі.

Дасягненне гэтай мэты ажыццяўляецца па розных напрамках: штогадовая арганізацыя і правядзенне студэнцкай тэатральнай вясны, аглядаў тэатральных калектываў і агітбрыгад навучальных устаноў, агульнагарадскіх тэматычных вечароў, аказанне метадычнай і практычнай дапамогі камітэтам камсамола ВНУ і тэхнікумаў у арганізацыі адпачынку моладзі.

У красавіку — маі сёлета навуцальнага года паспяхова праведзена VI студэнцкая тэатральная вясна, у праграме якой — наведван-

не лепшых спектакляў мінскіх тэатраў з іх абавязковым абмеркаваннем разам з вядучымі рэжысёрамі і акцёрамі. У правядзенні тэатральнай вясны ў гэтым годзе прынялі ўдзел звыш 20 тысяч студэнтаў і навучэнцаў горада. Самымі папулярнымі ў студэнцкай моладзі ў год 30-годдзя Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне былі спектаклі на ваенна-патрыятычную тэму. Так, з асаблівай цікавасцю і нецерпеннем навучэнцы чакалі выхаду ў свет спектакля «Маладая гвардыя» ў пастаноўцы тэатра юнага глядача, з якім клуб «Мара» падтрымлівае самыя цесныя сувязі. Гэтая хваляючая сустрэча студэнцкай моладзі са сваімі любімымі героямі рамана Фадзьева «Маладая гвардыя» адбылася. Пасля прэм'еры палэдзілі абмеркаванні спектакля, дзе было шмат связана цёплых слоў у адрас яго выканаўцаў і рэжысёраў. Песумніенна, што гэтая

прывесла вялікую карысць калектыву тэатра, выказаныя заўвагі будуць улічаны ў далейшай рабоце творчага калектыву. Вялікую дапамогу савету клуба ў правядзенні тэатральнай вясны аказаў галоўны рэжысёр тэатра Г. І. Баравік.

У маі савет клуба разам з Мінскім абкомом прафсаюза работнікаў асветы, вышэйшай школы і навуковых устаноў правёў гарадскі агляд-конкурс студэнцкіх тэатраў. Для прагляду спектакляў і ацэнкі іх якасці было складзена журы на чале з народнай артысткай Беларускай ССР В. У. Галінай-Александровскай. Падводзячы вынікі агляду-конкурсу, журы канстатавала, што студэнцкі тэатры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна, Беларускага тэхналагічнага інстытута імя С. М. Кірава, Беларускага політэхнічнага інстытута, Мінскага радыётэхнічнага

тэхнікума і іншыя шмат увагі ў сваёй рабоце аддаюць рэпертуару, творам рускай, беларускай класікі, творам, якія адлюстроўваюць савецкую рэчаіснасць, а таксама тым, якія паказваюць падзеі Вялікай Айчыннай вайны. Значна павысілася выкарыстанне майстэрства самадзейных артыстаў.

Першае месца на агляд-конкурсе сярод драматычных тэатраў заняў студэнцкі тэатр БДУ імя У. І. Леніна (за спектакль па п'есе К. Чапэка «Маці»), сярод тэатраў дэкламатараў — паэтычны тэатр БТІ імя С. М. Кірава (за спектакль па п'есе Э. Яланейскага «Салют, Іспанія!»), сярод калектываў эстрадных мініяцюр лепшым прызнаны тэатр БНІ.

Лаўрэаты сёлетага тэатральнага фестывалю будуць узнагароджаны дыпламамі і

грашовымі прэміямі. З мэтай папулярнага мастацтва прынята рашэнне ракамендаваць студэнцкім тэатрам ВНУ ўзяць шэфства над калектывамі сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў.

Цяпер у студэнцтва самы адказны час — экзаменацыйнай сесіі. Пасля яе заканчэння лепшыя агітбрыгады ВНУ выступіць перад рабочымі саўгасаў і калгаснікамі, на сходах многіх гарадоў нашай рэспублікі, і іншыя ж у складзе студэнцкіх будаўнічых атрадаў накіруюцца ў самыя розныя куткі нашай Радзімы, каб разам з вытворчай дзейнасцю праводзіць і культурна-масавую работу.

В. ЖЫДАЛОВІЧ,

намеснік загадчыка студэнцкай і вучнёўскай моладзі Мінскага ГК ЯКСМБ.

3 пошты «ЛіМа»

ПЫТАННЕ, ВАРТАЕ ўВАГІ

Значная сродкі выдаткуюць рэспубліканскія абласныя, гарадскія і сельскія бібліятэкі на выніку перыядычных выданняў. У чытальных залах многіх інтэлектуальных устаноў і арганізацый з найвышэйшымі тэхнічнымі і тэатральнымі, што друкуюцца на старонках газет і часопісаў. Аб папулярнасці перыядычных выданняў сведчыць хваля той факт, што абарачальнасць кніг у нас за год у сярэднім складае 1,2 раз, а часопісаў — 3,1 раз. Спецыялісты лічаць, што ў бліжэйшыя пяць-дзесці гадоў часопісы складуць, прыкладна, трэцюю частку фонду раённых і чаргвы фонду сельскіх бібліятэк.

У гэтай сувязі мне зацікавіла пісьмо Я. Шаўчэскага «Чытаюць усе суседзі» («ЛіМ» за 7 лютага 1975 года). Парады юнагалога сапраўды слушныя. Кніжкі-самаробкі, пра якія ён расказвае, бачыў і ў бібліятэках Вабруйска, багата іх у Грэсінскай сельскай бібліятэцы Хойніцкага раёна. На жаль, не ўсе бібліятэкі робяць іх, ды і тэматыка такіх кніжак абмежаваная. У бібліятэках Магілёва часта рэкамендуецца ў ас-

ноўным часопісы блучага года, а на прапанацыю перыядычных выданняў мінулых гадоў звычайна мала ўвагі. Прайдзе паўны час, і яны здаюцца ў макулатуру.

А ці нельга інакш? Безумоўна, можна. Агульнавядома, што большая частка навінак друкуецца спачатку ў часопісах. Такія творы трэба захоўваць хваля б у выглядзе кніг-самаробак побач з іншай мастацкай літаратурай. Звесткі аб іх варта адлюстроўваць у алфавітным і сістэматычным каталогах.

Мне мне здаецца, асаблівай увагі варта рэацыя і крытычныя артыкулы, што друкуюцца ў часопісах. Збіруючы іх, бібліятэкар тым самым панаўняе фонд крытычна-бібліяграфічнай літаратуры. Сабраныя разам, такія матэрыялы будуць вельмі дарэчы ў сельскіх бібліятэках, інакш абдуваюцца вучыць старэйшых класаў.

Трэба пазнаваць у бібліятэках таксама навукова-папулярную, вытворчую інфармацыю, асабліва на краінаўзросту. Мне дорадаваць бачыць падборку такіх матэрыялаў у бібліятэках Шчучынскага раёна. Падобныя матэрыялы — неадзіна-

скарбы для агітатараў, прапагандыстаў, для лектараў.

Часта можна чуць параканні і чытачоў, і бібліятэкараў на тое, што іх не задавальняе вартасць газетных і часопісных артыкулаў. І не без падстаў. Справа ў тым, што тэрмін агляду рэкамендуемых матэрыялаў абавязавы адным-двумі гадамі. А вось тэрмін захавання тэматычных падборак, выражаных у часопісах — ад пяці да дзесяці гадоў. На краінаўзросту матэрыялы тэрмін захавання наогул неабмежаваны. Вось чаму падборкі выразаюць на спецыяльных тэмах узабагацяць даведаны фонд любові бібліятэкі.

Работа з выданнямі перыядычнага друку дазваляе бібліятэкарам не толькі больш поўна выкарыстоўваць газетны і часопісны, але і падоўжыць іх актыўнае жыццё, значна пашырыць тэматычны рэпертуар усяго кніжнага фонду, узмоцніць інфармацыйную работу масавых бібліятэк.

Гэтая работа паспрыяе таму, што намнога ўзрастае роля фонду часопісаў, якія сёння азначаюць неадзіназначныя многім бібліятэкам рэспублікі.

В. АРЦЕМ'ЕУ,
выкладчык Магілёўскага бібліятэчнага тэхнікума імя А. С. Пушкіна.

НЯХАЙ З'ЯВІЦЦА ПЕСНЯ!

Міністэрства культуры БССР аб'явіла адкрыты рэспубліканскі конкурсе на лепшыя песні і лібрэты аб савецкай жанчыне — актыўным будаўніку камунізму. Яго мэта — стварэнне новых значных твораў аб жанчыне-працаўніцы і воіне, жанчыне-маці. Яны панаўняць рэпертуар прафесіянальных ансамбляў і салістаў, шматлікіх калектываў мастацкай самадзейнасці.

Для ўдзелу ў конкурсе запрашаюцца прафесіянальныя музыканты і лібрэтары, а таксама ўсе тыя, хто спрабуе свае

слоў у пазыі і кампазіцыі. Да разгляду прымаюцца сольныя і харавыя песні без суправаджэння і з суправаджэннем, а таксама маналогі, якія раней не публікаваліся ў друку і не выконваліся ў канцэртах, на радыё і тэлебачанні. Творы могуць быць напісаны як на новыя тэксты, так і на раней апублікаваныя ў друку.

Для пераможцаў конкурсу ўстаноўлены грашовыя прэміі. Творы накіроўваюцца пад дэвізам у адрас Міністэрства культуры БССР.

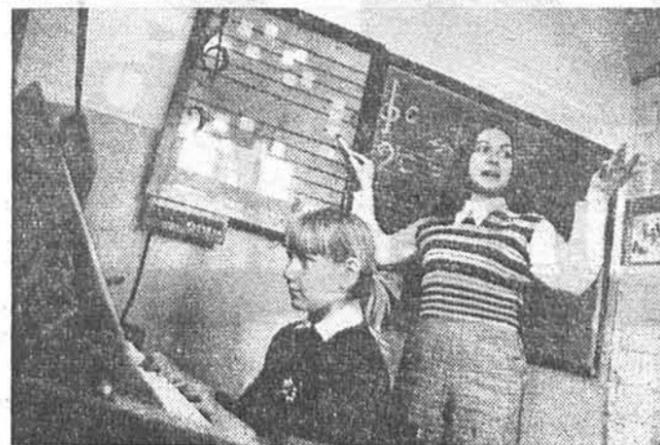
БЕЛТА.

клавiшы. А з другога класа лядца гучная песня бална, яму з пакоя пасураць падняе балалайка, даносіцца адкуль гукі скрыпкі, домры, трамбона... — І яшчэ незнаёмых, нязвыклых для дзіцячых музычных школ інструментаў.

— Так, вы не памылізіся, — гаворыць дырэктар Мастоўскай дзіцячай музычнай школы Я. Цыпорын. — У нас дзеці вучаюць не толькі традыцыйныя музычныя інструменты, але і фягот, габой, валторну...

Звычайна пачаткоўцам вельмі цяжка авалодаць музычнай граматай, зразумець, што такое такт, тавальнасць, як запісаць мелодыю на паперы. Каб аблегчыць гэта, у

класе сальфеджыю ўстаноўлена арыгінальная электронная дошка, сінхронна злучаная з фартап'яна. Дастатко-

ва пацiснудь на клавiнiу — і на дошцы запальваюцца ў аднаведных месцах потнай лінейкі светлыя кружкі.

Дарэчы, сканструавалі і зрабілі яе мастоўскія ўмелыцы. — радыёмайстар Я. Кухарчык, работнікі вузла сувязі М. Касач, інжынер Г. Санюк і столяр Н. Поменскі.

...Цікава вучыцца ў Мастоўскай музычнай школе. Кожны дзень, вось ужо 15 гадоў, раскрываючы ноты, трыляюць дзеці ў дзівосны свет музыкі.

Тэкст і фота

Д. ЛУПАЧА.

Урок сальфеджыю праводзіць выкладчыца А. Скарабагатава. Галія Дзямешчык іграе на флейце.

Выкладчыца Я. Ляпушкіна вучыць іграць на віяланчэлі Гры Якаўцэвіч.

Раскрытая кніга Музыкі

Музыка... Слова гэта набывае тут асаблівае значэнне. Вось з класнага пакоя даносіцца знаёмыя гукі фарта-

п'яна. Наступна параджаецца мелодыя. Дзіцячыя пальцы, яшчэ слабыя і няўмелыя, асцярожна націскаюць на

Надаўна хору мастацкай самадзейнасці Гомельскага вытворча-швейнага аб'яднання «Камінтэрн», які нарыстаецца влікай папулярнасцю сярод слухачоў, прысвоена званне «народны».

На здымку — удзельнікі народнага хору, у цэнтры — яго кіраўнік Васіль Падута. Фота М. ХУДАЛЕВА.

ПАЛЕСКІЯ ўМЕЛЬЦЫ

Надаўна прачытаў я артыкул В. Говара «Народныя майстры прасяць парады», які быў надрукаваны ў вашай газеце. І мне захацелася расказаць пра работу палескіх майстроў народнага мастацтва.

Вялікая работа па выкананню пастановаў ЦК КПСС «Аб народных мастацкіх промыслах» праводзіцца на Пінскай фабрыцы мастацкіх вырабаў. Галоўны мастак прадпрыемства Аляксандр Пятровіч Ступак і майстар надомнай працы Валяціна Аляксееўна Гаўрылава правялі ў гарадах Пінску, Іванаве, Луініцы і Століне сходы народных умельцаў. Вызначаны задачы па паліпашэнню якасці вырабаў — роспісу і разьбы па дрэву, ткацтва, чаканкі, ганчарных работ.

Сёння на фабрыку пастаў-

ляюць прадукцыю 220 палескіх майстроў.

Праскоўя Новік, Яўгенія Румак, Ганна Данілевіч з вёскі Моталь Іванаўскага раёна ткуць ручнікі і абрусы з найтанчэйшым беларускім арнамантам. Самабытныя макацеры, кубкі, вазы, міскі, званы лянцаў майстры Аўрам Басавец, Іван Шалест і Павел Гмыра з вёскі Гародня і Павел Столінскага раёна. Высокую ацэнку пакупнікоў атрымлівае чаканка на металу Уладзіміра Караля і Барыса Даманенкі, якія жывуць і працуюць у Пінску. Разьбу па дрэву на-майстэрску выконвае Сцяпан Дунец з вёскі Чарбасова Луініцкага раёна. Народныя умельцы з Давыд-Гарадка Дзмітрый Цубар і Васіль Тукін займаюцца мастацкім роспісам.

Патомны бондар з вёскі Рылавічы Іванаўскага раёна Аляксей Казак пастаўляе дэкаратыўныя бочачкі.

Гэтае самабытнае мастацтва, народжанае народнай мудрасцю, працавітасцю і майстэрствам, з'яўляецца сапраўды ўнікальным і мае вялікую каштоўнасць. Усяго на фабрыцы распрацавана больш як 200 малянкаў для розных відаў вырабаў народных умельцаў.

Аб высокім майстэрстве і самабытнасці творчасці народных умельцаў гаворыць той факт, што іх вырабы дэманстраваліся на ВДНГ СССР і на многіх міжнародных выстаўках.

У завяршальным годзе пяцігодкі мастацкі савет Міністэрства мясцовай прамысловасці БССР зацвердзіў да вытворчасці 48 новых сусеніраў. Рабочыя і служачыя фабрыкі развіваюць і памяншаюць слаўныя традыцыі палескіх народных умельцаў.

І. МАЛАШУК,
інструментар Брэсцкага абкома прафсаюза.

Па слядах выступленняў «ЛіМа»

«Адкуль такія прыкрыя памылкі?»

Пад такім загалоўкам было апублікавана пісьмо чытача нашай газеты Н. Хвасюка (№ 14 за 4 красавіка). У ім ішла гаворка пра памылкі, якія вылучаны ў «Хрэстаматыі па чытанню харавых партытур».

«Рэдакцыя музычнай літаратуры, — паведамляе галоўны

рэдактар выдавецтва А. Дрозд, — абмеркавала гэты матэрыял. Крытычныя заўвагі, зробленыя газетай, прызнаны правільнымі і каштоўнымі. Пры правядзенні «Хрэстаматыі па чытанню харавых партытур» заўвагі Н. Хвасюка будуць улічаны».

«Аб справах баянных»

Так была названа карэспандэнцыя старшага выкладчыка Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі ім. А. В. Луначарскага, В. Чабані, апублікаваная 4 красавіка. Артыкул абмяркоўваўся на Управленні па справах мастацтваў Міністэрства культуры БССР.

Як паведамаў рэдакцыя па-

чыльнік упраўлення А. І. Каландоўнае, «спраўлінцтву Беларускай дзяржаўнай філармоніі прапанавана прыцягнуць да пад'яртнай дзейнасці найбольш здольных баяністаў з ліку студэнтаў кансерваторыі і прадастаўляюць ім больш магчымасцей для сольных выступленняў».

Быль пра партызанскага камандзіра

Журналіст Рыгор Разінскі на працягу некалькіх гадоў збіраў матэрыялы для дакументальнай апавесці «Быль пра партызанскага камандзіра», у якой расказваецца аб баявым шляху сакратара Акцябрскага райкома партыі, камандзіра партызанскага атрада «Чырвоны Кастрычнік» Героя Савецкага Саюза Ціхана Піменавіча Бумажкова.

Прапануем чытачу ўрывак з апавесці пра падзеі, што адбыліся ў ліпені 1941 года.

У СЯРЭДЗІНЕ ліпеня 1941 года ў гітлераўцаў асабліваю заклапочанасць выклікаў раён Мазыра, дзе, па іх ацэнцы, стваралася новая моцная групоўка з ліку савецкіх войск, якія дзейнічалі перад правым крылом 2-й арміі... Гітлер рэкамендаваў падарыць значную частку сіл групы арміі «Цэнтр» на поўдзень, каб засцерагнуць сябе ад гэтай групоўкі і знішчыць яе.

Гэта адчулі на сабе і абаронцы Акцябрскага раёна. Падраздзяленні гітлераўцаў неаднаразова імкнуліся фарсіраваць Піч, каб авалодаць Карпілаўкай. Іх настойлівыя атакі мелі адну мэту — высветліць сапраўдныя сувязі сіл у гэтым раёне.

Але кожны раз групы разведчыкаў пад кіраўніцтвам Хведара Паўлоўскага, Сямёна Маханькі і Дзмітрыя Царанкова аператыўна падраджвалі аб небяспецы штаб абароны. Гэта давала магчымасць свечасова сманцаваць на рашаючым участку асіпюня падраздзялення і аказваць ворагу супраціўленне.

Немцам здавалася, што на рубжы ракі Піч створаны ўзмоцнены вузел абароны — ні танкі, ні самалёты не змогуць зламаць супраціўленне рускіх.

На самай жа справе абарону тут трымалі ўсяго толькі падраздзяленні асобнага механізаванага атрада, ўзмоцненага двума броняцікамі, і байцы Акцябрскага пачатковага батальёна. Умеда размеркаваўшы сілы, яны ў адным баі знішчылі 15 танкаў — цэлую калону браціраваных пачвар з чорнымі крыжамі на вежах.

Чутка пра гэты бой хутка абляцела Палессе, дайшла да Гомеля, дзе знаходзіліся штаб фронта і ЦК Кампартыі Беларусі. У Акцябрскім раёне выехала брыгада існа-мёртвікаў, аператары іна-хройкі, адказныя работнікі ЦК камсамола рэспублікі.

Усіх цікавіла адно: як байцы знішчылі гэты батальён змагі знішчыць столькі танкаў?

А было гэта так. Разведка свечасова папярэдзіла Бумажкова, што ў напрамку перапраў на рацэ Піч рухаюцца нямецкія танкі. Артылеры ў гэтым месцы не аказалася і заставалася адно — зрабіць засады перад мастамі і выкарыстаць гранаты і бутэлькі з гаручай сумессія.

Мясцовасць спрыяла абаронцам: дарога да ракі ішла па вузкай грэблі, абсаджанай густымі вербамі. Можна было схавання за карчамі, апынуцца ў «мёртвай зоне».

Улічваючы гэтыя абставіны, Бумажкоў смела павёў групу добраахвотнікаў за мост. Туды ж, да месца засады, даставілі некалькі соцець бутэлек з бензінам. Бумажкоў прадугледжваў зналані-раваную абарону. Яго падтрымаў і камандзір вайска часці падпалкоўнік Курмышаў.

Перад выходам за мост сакратар райкома паспеў пазваніць у штаб механізаванага атрада:

— Тэрмінова высылайце падмогу. Да Пічы рухаюцца танкі ворага. Мы паспрабуем іх затрымаць!

— Таварыш сакратар, я вас зразумеў. — хутка адказаў капітан Серада. — Зараз жа здыму з пазіцыі батарэю супрацьтанкавых гармат.

— Масты замініраваны?

— Замініраваны... Падрыўнікі дзякуючы ля мастоў. Трымайце з імі сувязь! Там ёсць палывы тэлефон!

Байцы свечасова дайшлі да месца засады і залеглі ў адхонах ля самай дарогі. Бумажкоў дамовіўся, што як толькі першы танк узьдзе на мост, яны ўзарвуць яго. Гэта і будзе сігналам да атакі.

Марудна і пакутліва цягнуўся час. Танкі не ішлі. Мо дарэмнай была трывога?

Але вось, узнікаючы клубы пылу, з'явіліся варожыя машыны. З высокіх вербаў за іх рухам назіралі дзорныя. Колькі іх? Тры, пяць, дзесяць? Пыл перашкаджае разгледзець. Раптам ад дзорных паступіла данесенне: танкі на хату перастраіваюцца, раздзяляюцца на дзве калоны.

На загаду Бумажкова частка байцоў паўзком і кароткімі перабегамі накіравалася да другога адхону. Залеглі. Падрыхтавалі бутэлькі.

Гул матораў мацнее: ужо чуваць ляскацанне гусеніц. Бумажкоў хвалюецца, ці вытрымаюць першы ў байцоў. «За грэбляй танк не страшны, бутэлькі відаць толькі на маторнае аддзяленне!» Колькі разоў гаварыў ён ім пра гэта. Не, яны не забыліся. Адна транна кінутая бутэлька — і танк гарыць, як свечка. Машыны падыходзіць да мастоў, дрыжыць, калінацца зямля. Заталіся партызаны. Хвіліна, другая, трэцяя... Выбух! За ім другі! Рух танкаў замарудзіўся.

Як на камандзе ўскочылі байцы, і на браню паліцелі бутэлькі. Не ўсе яны трапілі ў цэль, але вось успыхнуў адзін танк, потым яшчэ адзін...

— Ура! Гарача танкі! — закрываў у запале Бумажкоў. — Давай, бі іх, хлопцы!

— Дамо жару! — весела адказвае хтосьці побач. А з танкаў засакаталі кулямёты. Толькі ж байцы за грэблямі надзейна схаваныя. Гэта бадзёрыць іх, падае смеласці. Яны на імгненне прыўзняюцца над карчамі, шпурляюць бутэлькі.

З локаў падпаленых машын выскочваюць гітлераўцы. З палёнымі крыжамі качаюцца на зямлі, каб збіць палёны з адзення.

— Горача, гадзі! — шэпча камандзір групы Маханько, які ляжыць за ручным кулямётам.

Не дапамаглі ворагу і браневікі, якія падаспелі на дапамогу. Вузкая дарога была зааружана танкамі. А тут яшчэ прамою наводкай па ворагу дала залп наша батарэя супрацьтанкавых гармат.

Не вытрымалі такога паціску нямецкія танкісты. На абедзюх грэблях машыны, што ўчалелі, сталі паспешліва выбірацца з палаючых калон.

Пасля гэтых падзей прайшло два дні. Ля мастоў насталіна неспа ахову група байцоў. Тут і знайшоў Бумажкова сакратар Палескага абкома партыі Фёдар Міхайлавіч Язьковіч, які прыехаў з Мазыра з групай існа-мёртвікаў і кінааператараў. Даведаўшыся пра гэта, Ціхан Піменавіч спахмурнеў:

— Фёдар Міхайлавіч, сюды іх, пэўна, нельга пускаяць! Небяспечна!

— Ведаю, ведаю, — супакоіў яго Язьковіч. — Я Чародзіку, старшынні Акцябрскага райвыканкома, загадаў заняцца імі. Няхай у шпіталі пабудуць, з разведчыкамі Паўлоўскага і Маханько сустраюцца. А цяпер давай тэрмінова да Курмышава. Ён званіў у райком. Ёсць нейкая неадкладная справа.

Падпалкоўнік сустрэў іх на станцыі Рабкор з заклапочаным выглядам. У штабе, які знаходзіўся ў кабінце начальніка вакзала, сядзеў сівагаловы дзед. Над кішэняй яго выцвілай гімнасцёркі пабліскаў ордэн Чырвонага Сцяга.

— Нашы разведчыкі трапілі ў кішчоры да немцаў, — сказаў Курмышаў і паказаў на госці. — Дзед Аляксей з Оземлі гэтую вестку прынес. — Добры дзень, бацька, — першы працягнуў дзеду руку Язьковіч. — Вы адкуль даведаліся пра гэта?

— Я з Оземлі, у калгасе працую. Як толькі немцы прыйшлі, стаў я сачыць за імі і каму трэба дакладваць...

— А прозвішча ваша як?

— Сянкевіч, Аляксей Васільевіч.

— Дык што там здарылася, Аляксей Васільевіч? — запытаў Бумажкоў, стомлена прысаджваючыся на лаву.

— Ды што здарылася... У Оземлі нямецкі штаб. Занялі школу, сельсавет, ахову моцную трымаюць. Я ж да вас адпраўляў хлапчукоў, Генку і Пашку, каб усё расказалі.

— Яны ў нас на броняціку, — пацвердзіў Курмышаў.

— Лютуюць ворагі, — працягваў Сянкевіч. — Загадаў ўсяму насельніцтву не выходзіць з сяла пад пагрозай смерці...

— А як жа вы выбраліся, дзядуля? — спытаў капітан Серада, які прысутнічаў пры размове.

— Як-нікак, а я ўсё-ткі партызан, — з хітрай усмешкай адказаў Сянкевіч. — За гэта і ордэн у грамадзянскую атрымаў.

— Аляксей Васільевіч, дык якія сілы размяшчаны ў Оземлі? — спытаўся Курмышаў.

— Штаб вялікі. Ужо не ведаю, можа, дывізія, а можа, і цэлага корпусу. Матацыклаў многа, браневікі, гарматы, і легкавікі.

— А дзе яны нашых палонных трымаюць? — пацікавіўся Язьковіч.

— У хляве за школай. Туды і нашых высковых партыйцаў пасадзілі. Усяго чалавек, відаць, дваццаць.

— Фаністы з імі цырымоніцца не будуць, — устрымаўся Бумажкоў. — Могуць расстраляць...

Трэба выручаць з бяды, — пагадзіўся Курмышаў.

— А вы, таварыш начальнік, броняціком на немцах... — паказаў дзед Аляксей. — У вас жа там гарматы. Ад чыгункі да цэнтра два крокі...

Усю другую палову дня ў штабе ішла распрацоўка плана наступлення на Оземлю. У гэтай аперацыі вырашылі выкарыстаць не толькі броняцік, але і дэсантыкаў з суседняй часці — 214-й авіядэсантнай брыгады, і байцоў знішчальнага батальёна Язьковіч, Бумажкоў і Курмышаў спадзяваліся, што, наносычы ўдар па вялікаму штабу, яны пасеюць паніку сярод ворага.

На задуме камандавання неабходна было яшчэ раз як след разведка агнявыя пазіцыі і сістэму абароны ворага.

На досвітку 17 ліпеня ў Оземлю пайшлі памочнікі дзед Аляксей — Пашка і Генка. Пасля ўслед за імі адправіўся ўзвод разведчыкаў. У нецярылівым чаканні прайшоў амаль увесь дзень. Калі сямнеда, вярнуліся, арануты пад паступікоў, юныя разведчыкі, а неўзабаве і байцы разведзвода.

Атрымаўшы з Оземлі звесткі пацвердзілі, што ў вёсцы знаходзіцца вялікая колькасць войск. Разведчыкі палічылі больш як 400 пехацінцаў, 150 кавалерыстаў, тры батарэі, больш як тры дзесяткі браневікоў і каля сотні аўтамашын.

Уся гэтая аперацыя цяпер у многім залежала ад дакладнага ўзаемадзеяння атакуючых і асабліва ад умелых дзеянняў броняціка № 52. Днём 18 ліпеня са станцыі Рабкор і райцэнтры Карпілаўка на дарозе на Оземлю рушылі баявыя групы.

Вось як апісае гэтую аперацыю адзін з яе актыўных удзельнікаў, будучы камісар партызанскага атрада Сяпан Афанасевіч Пракопчык: — Вывучыўшы сістэму абароны ў Оземлі, Язьковіч,

Бумажкоў і Курмышаў вырашылі атакаваць гэты ўзмоцнены пункт з абодвух бакоў, а наступленне падтрымаць артылерыяй з броняціка. На двух платформах, што былі прычэплены да яго, знаходзілася рота дэсантыкаў Курмышава. А сэржак байцоў з атрада Бумажкова на аўтамашынах накіраваліся да Оземлі з другога боку. Камандаваў гэтай групай інструктар райкома партыі Сямён Маханько...

На раз'ездзе 78-га кіламетра броняцік спыніўся. З платформаў высадзілася штурмуючая рота воінаў 214-й авіядэсантнай брыгады. Яны павішы былі перыкрытна абсыці Оземлю з поўначы і падрыхтавацца да атакі. Павёў іх маёр Іванов.

На броняціку побач з яго камандзірам лейтэнантам Калакольцавым знаходзіўся дзед Аляксей. З біноклем у руках ён стаў за браніраваным шчытком і ўглядаўся ў сілуэты роднай вёскі...

Было шэсць гадзін вечара. Сонца толькі пачало хіліцца на захад, і многія хаты ў Оземлі добра былі бачны на фоне густой зеляніны. На перакрываваці вуліц — будынак школы, далей за ім — сельскі Савет. Адтуль чуець гул матораў.

Амаль нэптам аддаюцца загады. Вось ужо пацягнуўся дрот ад камандзірскай вёскі бліжэй да сяла. Каб лепш карэктываваць агонь, лейтэнант вырашыў накіраваць двух сувязістаў і наводчыка-артылерыста наперад, да чыгуначнага насыпу, адкуль вельмі добра праглядалася вёска.

У дамоўлены час, — працягвае свой расказ С. А. Пракопчык, — гарматы броняціка пачалі артылерыйскую падрыхтоўку. Калі агонь быў перанесены на штаб, з двух бакоў па штурм кінуліся байцы і нашы апалчэнцы. Захоплены зняпачатку, гітлераўцы ў паніцы бегалі па вёсцы.

У адраўленых у абком партыі дакладных запісках пра баявыя дзеянні ў Оземлі Язьковіч і Бумажкоў паведамлялі, што яшчэ напярэдні гэтых падзей, 16 ліпеня, з варожай частка, якая захапіла Оземлю, уступіла ў бой невядомае падраздзяленне Чырвонай Арміі, якое выходзіла з акружэння. Гітлераўцам удалося ўзяць у палон групу байцоў і камандзіраў.

Пасля разгрому варожай штаба былі знойдзены 7 расстраляных нашых воінаў. Дакументы знойшлі толькі ў аднаго, у палітрука Накрасава, інструктара аддзела палітпрапаганды 232-й стралковай дывізіі.

Сакратар Акцябрскага райкома партыі пералічыў прозвішчы байцоў і камандзіраў, якія асабліва вылучыліся сваім героізмам пры штурме Оземлі. Гэта дэсантнікі-чырвоармейцы Васіль Галіцын, Іван Капралаў, Васіль Малькоў, малодшы сержанты Васіль Паноў, Міхась Шчаглоў, Усевалад Войчак, сержант Нічыпар Сельверстаў, камандзір узвода ўпраўлення броняціка № 51 малодшы лейтэнант Гаршкоў, старшы лейтэнант Апанасеў, сержант Рабчын.

У час разгрому штаба дэсантнікі на чале з камісарам А. М. Івановым захапілі каштоўныя аператыўныя дакументы, карты і спецыяльна распрацаваны план наступлення на Гомель. У той жа дзень падпалкоўнік Курмышаў усе гэтыя дакументы з тлумачальнай запіскай накіраваў у штаб арміі. Дзякуючы такой аператыўнасці, злучэнні 21-й арміі паспелі падрыхтавацца на самых небяспечных участках, нанесці некалькі ўдараў па ворагу і затрымаць яго на ўчастку фронта яшчэ на тры тыдні.

ПРЫЗНАННЕ ў КАХАННІ

ЖАРТ

Дзе цяпочак сні-сіні,
У закутачку-кутку,
Гаварыў юнак дзяўчыне
Пра каханне у садку.

— Рыбка ты мая і пташка,
Стань маёю назаўжды.
Без цябе пражыць мне цяжка,
Нібы грунту без вады.

Клаў руку на сэрца: — Рая,
Вось паслухай, б'сца як!
Без цябе я паміраю,
Як без фосфару бурак.

Са сталіцы перабраўся
У славыты ваш калгас
І адразу закахаўся —
Справы ж добрыя у вас.

Ты — дзяўчына маладая
І працуеш — любя аж,
Ты патрэбна мне такая,
Як бугайчыку смяж.

Ды і сам лайдак я хіба?
Я старанны, так і знай.
Пачуццём глыбокі, нібы
На палетку баразна.

Мо спляцём адразу рукі —
Навальніцу страць грудзьмі!
Зараз з вопытам навуча,
Паяднаемся і мы.

Непрыемна стала Раі,
І яна без лішніх слоў —
Шмыг у сены, завірае
Дзверы тут жа на засоў.

Галавою пакрыўліла:
— Ну й жаніхі!

Набраўся ў дым...
Ах, нячыстая ж ты сіла,
Што знаёміла з такім.

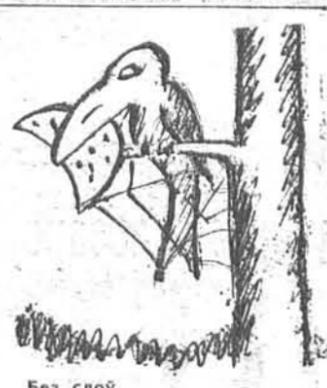
А юнак сярод акаці
Сам сабе ужо казаў:
— Ясна усё... Бо мала
ў працы

Тут сябе я лаказаў.
Значыць, бегчы трэба спешна,
Мне да трактара свайго.

Вам з героя можа смешна?
Толькі мне шкада яго.
Ён не з дурасці, не сп'яну
Пра каханне разважаў,
Ён — з «вытворчага»

рамана...
Вось як Раю напужаў.

Пераклаў Р. ЯСЦЕЕЎ.

Без слоў. Мал. В. ЮРЧАНКІ.

дастаў з сумкі свае інстру-
менты і пачаў працаваць.
Праз дзесяць мінут тэлевізар
ззіў усімі фарбамі калярова-
га экрану.

— Скажыце, калі лас-
ка,— запытала Венера Іва-
наўна, — электрычны прас
вы не змаглі б адраманта-
ваць!

— Чаму не? Магу.
Не прайшло і пяці мінут,
як прас быў адрамантаваны.

— А пральную машыну
зможнаце?

— Ды мяне гэта дро-
бязь?

Гэтак жа кваліфікавана

Алег СЕІН

ХОБІ

майстар адрамантаваў ра-
дыёпрыёмнік, электрабрыт-
ву, пыласос і кран гарачай
вады.

— О, вы проста геній! —
здзіўлялася жонка кампазі-
тара. — А мой муж нічога
не ўмеє, нават цвік у сцяну
забіць не можа. Дзякуй, вы
адрамантавалі ўсё, што ў
нас ёсць.

— Не, не ўсё. Раяль у
вас разладжаны.

— Як, вы і гэта можа-

це?! — падскочыў кампазі-
тар.

Майстар падышоў да рая-
ля, узіў некалькі акордаў.

— Інструмент у заняда-
ным стане.

Хвіліні праз трыццаць, за-
кончыўшы працу, майстар
сеў за раяль і віртуозна сы-
граў ронда-капрычыоза Сен-
Санса.

— Цяпер будзе праца-
ваць, як па нотах, — толькі
не па гэтых, — паказаў на
творы Рэквіемскага. — Што,
маладзёжная песня не выхо-
дзіць? Магу дапамагчы.

Здзіўлены кампазітар сеў
на канапу, дарэмна намагаю-
чыся раскрыць рот. Майстар
пачаў наігрываць мелодыю,
адначасова запісваючы яе
на нотную паперу.

— Ну вось, гэты лейтма-
тыў, мне здаецца, цалкам у
духу часу.

— Цудоўна! — ускры-
нуў Рэквіемскі. — Колькі я
вам павінен!

— Тэлевізар і пральная
машына — па тры рублі, пы-
ласос і радыёпрыёмнік — па
рублю, электрабрытва, прас
і кран гарачай вады па пяць
дзесят капеек, раяль — пяць
рублёў.

— Вазьміце яшчэ дзесяць
рублёў за песню.

— О не, песні — гэта маё
хобі. А хто ж бярэ грошы за
хобі?!

Аляксандр БАГАЧУК

У СЁ ЗМЯНІЛАСЯ...

Як пайшоў на пенсію
Еўдакім Няпромах,
Вырасьці праведцаў
Дружкавоў, знаёмых.
Сеў на поезд,
Едзе ён.

Дальняя дарога:
— Вось калі праведою
Сябра дарагога...
Адшукаў ён вуліцу
І таксама хату.
І прастуе радасны,
Крочыць зухавата.
Падышоў да веснічак,
Глянюў, небарака,
А на іх напісана:
«Злы ў двары сабак».
— Як усё змянілася,
А хаціна ж тая.
Чалавек жыў некалі,
Добра памятаю...

Пераклаў Р. ЯСЦЕЕЎ.

Прыходзілі б учора

— Добры дзень!
— Ах, гэта зноў вы? Я ж вам сказаў, прыходзьце заўтра.
— Прабачце, вы учора казалі мне: «Прыходзьце заўтра».
Вось я сёння і прыйшоў.
— Напэўна, гэта было пазаўчора. Так, так. Пазаўчора.
— Тут нейкае непаразуменне. Памятаеце, калі я прыйшоў
да вас два тыдні таму назад, вы мне паралі прыйсці на на-
ступным тыдні, а калі я прыйшоў, вы мне казалі зайсці дні
праз тры, гэта значыць, учора. Вось я учора і прыйшоў. Учора
ж вы казалі: «Прыходзьце заўтра».
Ну, калі на тое пайшло, то дзесяць дзён назад, помніце, я
вам сказаў прыйсці праз два тыдні, гэта значыць, паслязаў-
тра.
— Не гаварыце, месяц таму назад, як зараз помню, вы
мне казалі прыйсці праз месяц, гэта значыць, сёння.
— Грамадзянін, вы мяне збіваеце з панталыку. Прыходзь-
це ў прызначаны час.
— Але вы мне спачатку на учора прызначылі, а потым...
— Ну вось і прыходзілі б учора, а калі прыйшлі ўжо сё-
ння, то прыходзьце заўтра.

Г. КАСТАВЕЦКІ,
А. ПАНЮ.

Мікола ПАЛАТАЙ

ЗААЛАГІЧНЫЯ АФАРЫЗМЫ

Слон вялікі, а мышэй баіцца.
Муха грэбуе чыстымі талер-
камі.
У кожным лесе свой лесавік,
Выхаваны Бобік: без нашый-
ніка не выйдзе за вароты.
Пегас з каралеўскай стайні.

ВІЦЕБСКАЕ МУЗЫЧНАЕ ВУЧЫЛІШЧА

АБ'ЯЎЛЯЕ ПРЫЁМ НАВУЧЭНЦАЎ

НА 1975/76 НАВУЧАЛЬНЫ ГОД

НА 1-Ы КУРС ДЗЁННАГА АДДЗЯЛЕННЯ ПА СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЯХ:

1. Фартэпіяна
2. Струнныя інструменты (скрыпка, альт, віяланчэль, кантрабас).
3. Духавыя і ударныя інструменты (флейта, габой, труба, кларнет, фагот, валторна, трамбон, туба, ударныя інструменты).
4. Народныя інструменты (баян, домра, балалайка, цымбалы, гітара).
5. Харавое дырыжыраванне.
6. Тэорыя музыкі.
7. Вакальнае аддзяленне (спевы).
На першы курс завочнага аддзялення па спецыяльнасцях:
1. Фартэпіяна.
2. Духавыя і ударныя інструменты.
3. Струнныя інструменты.
4. Народныя інструменты (баян, домра, балалайка, цымбалы).
5. Харавое дырыжыраванне.
На завочнае аддзяленне прымаюцца асобы, якія працуюць

па спецыяльнасці. Асобы, якія наступаюць на завочнае аддзяленне, пры падачы заяў прад'яўляюць выпіску з працоўнай кніжкі, завераную кіраўнікамі прадпрыемства або ўстановы.

Вучылішча рыхтуе выкладчыкаў дзіцячых музычных школ, артыстаў аркестра і хору, кіраўнікоў самадзейнага духавога аркестра, аркестра народных інструментаў, дырыжораў хору, выкладчыкаў спеваў у агульнаадукацыйных школах.

Асобы, якія наступаюць на базе васьмігадовай школы, здаюць уступныя экзамены:

1. Руская мова (пісьмова (дыктант)).
 2. Руская мова і літаратура (вусна).
- Асобы, якія наступаюць на базе сярэдняй школы здаюць:
1. Руская мова і літаратура (пісьмова (сачыненне)).

2. Гісторыя СССР (вусна).

Усе наступаючыя здаюць экзамен па спецыяльнасці (сольнае выкананне на музычным інструменце, сальфеджыю, музычная грамата, а таксама музычная літаратура і фартэпіяна для тых, хто наступае на аддзяленне тэорыі музыкі).

Асобы, якія наступаюць па спецыяльнасцях: духавыя і ударныя інструменты, спевы, харавое дырыжыраванне і якія не маюць музычнай падрыхтоўкі, здаюць экзамен (праверка музычных дадзеных).

Заявы на імя дырэктара аб прыёме ў вучылішча з указаннем абранай спецыяльнасці прымаюцца: з 1 чэрвеня па 5 ліпеня. Да заявы прыкладаюцца: дакумент аб васьмігадовай, сярэдняй адукацыі (у арыгінале) або пераваднае наследчанае за 9—10 класы); 2. Пасвед-

чанне аб заканчэнні музычнай школы (для тых, хто мае музычную падрыхтоўку); 3. Медыцыйская даведка (форма № 286); 4. Чатыры фотакарткі (здымак без галаўнога ўбору 3×4); 5. Выпіска з працоўнай альбо калгаснай кніжкі (для тых, хто мае стаж работы не менш як два гады); 6. Пашпарт або пасведчанне аб нараджэнні, а таксама дакумент аб адносінах да воінскага абавязку прад'яўляюцца асабіста па прышці ў навуцальную ўстанову для здачы ўступных экзаменаў.

Стыпендыя ў перыяд навучання прадастаўляецца на агульных падставах.

Уступныя экзамены з 6 па 20 ліпеня.

Кансультацыі для наступаючых — з 25 чэрвеня.

Адрас вучылішча: г. Віцебск, 210026, вул. Савецкая, 23-а. тэл. 6-42-91.

Дырэкцыя.

СУСТРЭЧЫ, ПОШУКІ, АДКРЫЦЦІ.

ГУЧАЛА ПАЭТАВА СЛОВА

СПЯВАЕ ГОСЦЬ З УКРАЇНЫ

НА МАЗАІЧНЫМ ПАНО

Ад дум кабароўскіх пачатак

Гэты дзень у рэдакцыі што-тыднёвіка «Літаратура і мастацтва» пачаўся звычайна чытайца. У адным з пакояў гучала народная песня. Гасцем супрацоўнікам быў Міхаіл Афанасьевіч Палатай, кампазітар-песеннік з братняй Украіны. Чалавек, які 55 гадоў свайго жыцця прысвяціў прапагандае народнага музычнага мастацтва. Цяпер Міхаіл Афанасьевіч — семдзесят пяць. Узрост павялічыўся, але ён на ранейшаму гарачы і энтузіястычны сэрцам, апітаны ўлюбленасцю ў прыгожае. Гэтае самае як і шмат дзесятую гадоў назад прыкладае многа сіл і намаганняў, каб цудоўныя народныя мелодыі знаходзілі ўдзячных слухачоў, выклікалі ў

іх душы чароўныя парывы. Пачатак творчай дзейнасці прыпадае на дваццатыя гады. М. Палатай — адзін з арганізатараў. Першай Украінскай Дзяржаўнай Мастацкай Капэлы Кабароў (ціпер Дзяржаўная Заезуваная Капэла бандурыстаў УССР), потым ён быў некалькі гадоў лекараўніком.

У гады Вялікай Айчыннай вайны Міхаіл Афанасьевіч быў на фронце як кампазітар і стварыў каля ста масавых песень. Найлепей аб гэтым цудоўным чалавеку казалі М. Рыльскі і прафесар Л. Раўцэцкі:

«Кампазітар-песеннік, паэт і перакладчык, цудоўны знаўца мастацтва кабароўскага першы прапагандае ў сваёй час, шырока эрудыт у навуковых яго даследаваннях і вопытны педагог, цудоўны інтэрпрэтар «Кабароўскіх дум». І ўдумлівы рэжысёр, этнаграф-фалькларыст і актыўны грамадскі дзеяч на шмат Украінскай савецкай культуры...»

Добра ён ведама і іншыя прапагандае, беларускай літаратуры. У яго перакладах загучалі некаторыя творы Я. Купалы, Я. Коласа, А. Русака і іншых беларускіх пісьменнікаў. Аб жыцці і дзейнасці М. Палатай на сустрэчы расказаў намеснік старшын праўлення Саюза пісьменнікаў рэспублікі Анатоль Грачанікаў. І лядоў тучалі песні. Сярод іх і тыя, якія воль ўжо другое лета на іншчэтайве М. Палатай кабароўскія выконваюць на магіле Тараса Шаўчэнка ў Каневе.

У цэху — Белавежская пушча

Калі вы заходзіце ў цэх механізаванай выпрацоўкі шняных вырабаў Барысаўскага шклозавода імя Дзяржынскага, — ваш позірк міжволі спыніцца на велізарным стометровым мазайчным пано «Белавежская пушча». Зроблена яно па эскізах самадзейнага мастака — Генадзі Іванавіча Юдзіні.

працаваў над пано звыш двух месяцаў. На аглядзе эстэтычнага афармлення прадпрыемстваў Міністэрства будаўнічых матэрыялаў БССР, пано «Белавежская пушча» атрымала вышэйшую ацэнку. Яго стваральнік быў адзначаны ганаровай граматай і прэміяй.

А. БЕНЯНСОН.

Дзень добры, Янка Купала!

У малюнічым мінскім парку, што носіць імя народнага песняра, было ажыўлена. І не толькі таму, што ў чарговы выхадны людзі сабраліся, каб адпачыць у засені дрэў. У мінулую нядзелю тут праводзілася традыцыйнае Купалаўскае свята пазіі. Прыемна, што яно супала з выбарамі. Іван Дамініавіч у свой час таксама быў народным пасланцом, актыўна займаўся грамадскай дзейнасцю.

«Палымнае слова паэта»... Такія афіцыйна назва гэтага свята. У ёй глыбокі сэнс, бо паэтава слова заклікала да барацьбы з прыгнятальнікамі, яно было з тымі, хто пакараў Арэсу і ўзводзіў Асінобуд. Пазіі Купалы, ягоная публіцыстыка гнеўна кляміла гітлераўскі захопнікаў. Аднак усе добра ведаюць і Купалу-лірыка, тонкага, праніжанага, надзвычай уважлівага да роднага слова, чуйнага да чароўных парываў душы.

Мінчане і госці беларускай сталіцы ў гэты дзень сустрэліся з Купалам. Сустрэліся, бо свята гэта сапраўды ператварылася ў невялічкіе спатканне з цудоўнай музай песняра. Цэла, праніжана сказаў пра яго Леанід Валлеў, інструментар Цэнтральнага райкома партыі Мінска, які адкрыў свята.

І Валерый Анісенка, артыст Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы на імгненне перанёс усіх на дзесяткі гадоў назад, бо ён жыў купалаўскай пазіі, калі чытаў вершы песняра. Усе, хто сабраўся тут, дз помніка, зразумелі, што да іх прыйшоў Купала. Прыйшоў сваёй нетаропкай хадой, прыйшоў і расчынуў ва ўсёй сваёй прастаце, і ў той жа час паказалася веліч і шматграннасць ягонага таленту.

Чыталі свае вершы, прысвечаныя Янку Купалу, Анатоль Грачанікаў і студэнтка другога курса Мінскага педагагічнага вучылішча Зінаіда Саскавец, лаўрэат Літаратурнай прэміі імя Янкі Купалы Мікола Аўрамчык.

Пра песняра, пра яго жыццё, той непаўторны свет вобразаў, які стварыў ён, гаварылі лаўрэ-

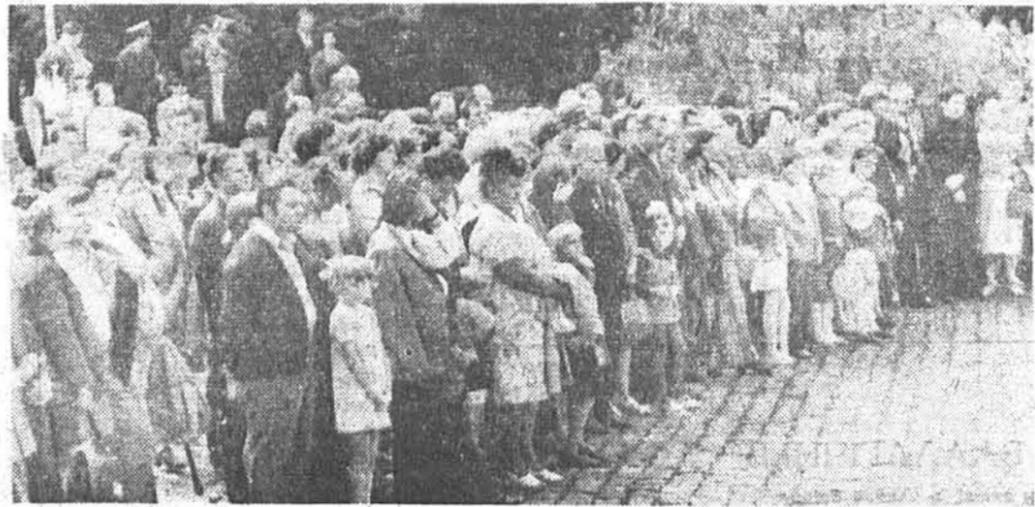
ат Ленінскай прэміі, адзін з сааўтараў помніка Купалу Леанід Левін, народны мастак СССР Заір Азгур, галоўны захавальнік фондаў музея Купалы, пляменніца паэта Ядвіга Раманоўская.

Потым выступалі прафесіянальныя і самадзейныя артысты. Свята працягвалася, і хоць адгучалі яго апошнія акорды, на гэтым сустрэча з Купалам

не закончылася. Яна працягваецца штодня, калі аматары роднай літаратуры разгортваюць старонкі яго кнігі, яна прадоўжыцца на вялікім пазычным свяце, што адбудзецца 6 ліпеня на радзіме народнага песняра ў Вязынцы.

Ігар ВІШНЕУСКІ.

На здымку: выступае паэт Анатоль ГРАЧАНІКАЎ.

Культурнае жыццё: надзеі, факты

БЕЛАРУСКІЯ МЕЛОДЫІ НАВДНГ СССР

Два вечары самая вялікая эстраднага пляцоўна Масквы — сцена Зялёнага тэатра ВДНГ СССР — была аддадзена папулярнаму вакальна-інструментальнаму ансамблю «Песняры». Выступленні гэтага калектыву прайшлі з вялікім поспехам.

ДА СЯБРОУ З ПЕСНЯЮ

Даўняя дружба звязвае хлебарабаў Лаздзіўскага раёна Літоўскай ССР і Гродзенскага раёна. Яны абменьваюцца вопытам вырошчвання высокіх ураджаюў, культурна-масавай работы, узасемна прыязджаюць з

канцэртамі.

Гэтымі днямі самадзейныя артысты калгаса «Кастрычнік», жаночая вакальная група Снідальскага раённага Дома культуры, інструментальны ансамбль «Раніца» калгаса «Прагрэс» выязджалі да літоўскіх сяброў, дзе далі некалькі канцэртаў.

СУСТРЭЧА НА БРАНСКАЙ

ЗЯМЛІ

Спектаклем «Трывога» па п'есе А. Петрашкевіча адкрыў гастролі ў Бранску Магілёўскі абласны драматычны тэатр. Гледачы ўбачаць усе лепшыя работы калектыву.

У ЛЭЗНА — ВЕРНІСАЖ

У Лэзенскім раённым Доме культуры адкрылася перасоўная выстаўка работ мастакоў Віцебскага педагагічнага інстытута імя С. М. Кірэва.

Яна арганізавана выкладчыкамі і студэнтамі мастацка-графічнага факультэта. Жывапісныя палотны і графічныя лісты расказваюць аб подзвігу, аб працоўных буднях савецкіх людзей.

БЕЛТА.

«Літаратура і искусство» — орган Міністэрства культуры і правалення Саюза пісателёў БССР, Мінск.

«ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА»

Выходзіць па пятніцах на шаснаццаці старонках.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Адрас рэдакцыі: 220600, ГСП, Мінск, вул. Захарава, 19.

Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 33-24-61, намесніка галоўнага рэдактара — 33-25-25, адказнага сакратара — 33-44-04, аддзела грамадска-палітычнага жыцця і інфармацыі — 33-22-04, аддзела прозы і пазіі — 33-24-62, аддзела крытыкі і бібліяграфіі — 33-24-62, аддзела тэатра, кіно і музыкі — 33-21-53, аддзела выяўленчага мастацтва, архітэктуры і вытворчай эстэтыкі — 33-24-62, аддзела культуры — 33-24-62, аддзела пісем і масавай работы — 33-22-04, выдавецтва — 22-51-62, бухгалтэрыі — 22-50-00.

Рукпісаў рэдакцыя не вяртае.

Галоўны рэдактар Хведар ЖЫЧКА.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Барыс БУР'ЯН, Анатоль ГРАЧАНІКАЎ, Юрый ГРЫГОР'ЕЎ, Канстанцін ГУБАРЭВІЧ, Ігар ДАБРАЛЮБАЎ, Васіль ІВАШЫН, Віктар КАВАЛЕНКА, Аляксандр КАПУСЦІН [намеснік галоўнага рэдактара], Уладзімір НЯФЁД, Віктар ПРАТАСЕНЯ, Іраіда САНКОВА, Мікола ТКАЧОЎ, Юлія ЧУРКО, Віктар ШЫМУК [адказны сакратар], Рыгор ШЫРМА.